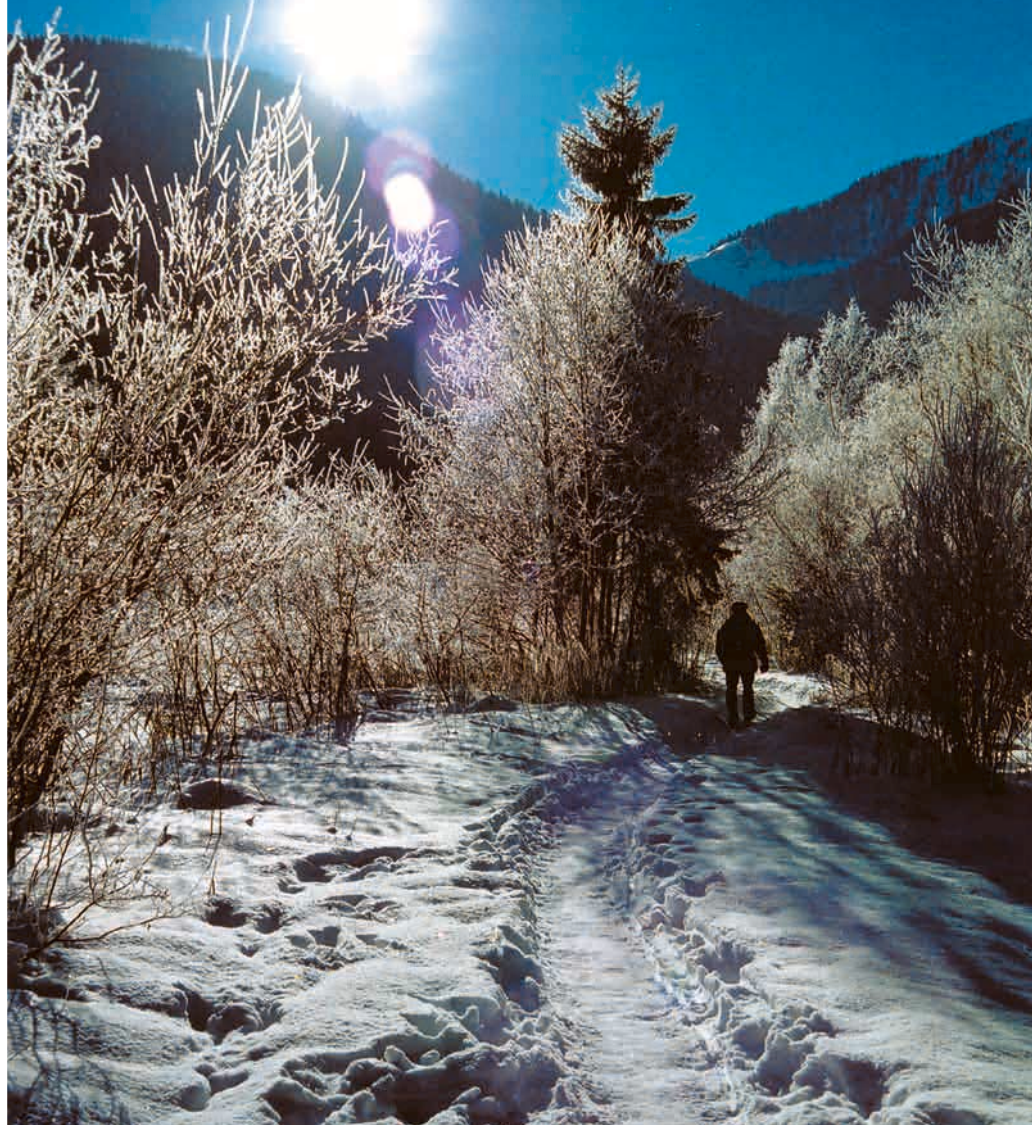

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

ČASOPIS
HRVATSKOG
PLANINARSKOG
SAVEZA

GODIŠTE 95

SIJEČANJ
2003
1

IZDAVAČ:
HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ
KOZARČEVA 22, 10000 ZAGREB
TEL./FAX. 01/48 24 142
TEL. 01/48 23 624
E-MAIL: HPS@ZG.TEL.HR
WWW: HPS.INET.HR

E-MAIL UREDNIŠTVA:
HRVATSKI.PLANINAR@VIP.HR
WWW: HPS.INET.HR/HP

UREDNIK:
ALAN ČAPLAR
SV. MATEJA 7, 10010 ZAGREB
TEL. 091/51 41 740
TEL./FAX. 01/66 88 512
E-MAIL: CAPLAR@VIP.HR

UREDNIČKI ODBOR:
DR. BORISLAV ALERAJ
DARKO BERLJAK
DR. SREČKO BOŽIČEVIĆ
VLADO BOŽIĆ
TOMISLAV ČANIĆ
MLADEN FLISS
ZDENKO KRISTIJAN
PROF. KRUNOSLAV MILAS
PROF. DR. ŽELJKO POLJAK

TISAK:
»EKOLOŠKI GLASNIK«
DONJA LOMNICA

Siječanj 2003
January 2003

Broj 1
Number 1

Godište 95
Volume 95

SADRŽAJ

Darko Berljak	Hrvatski planinarski savez u 2002. godini.	3
Vinko Prizmić.	Novi poticaj spašavalačkoj djelatnosti.	10
Radovan Kečkemet. Tko je vidio gospon' Bulina?		14
Bernarda Huzjak	Vodiči naši svagdašnji	15
Tomislav Čanić.	Aktivni i zimi	16
Ante Juras	U zavičaju knezova bibrirskih	18
Alan Čaplar.	Jeste li posjetili Petrov vrh?	21
Đuro Priljeva.	Juha od puha.	24
	Planinarski tisak	27
	In memoriam: Dragica Ličina	29
	Vijesti	30

Slika na naslovnici:

Zima u podnožju Zahmer Kaisera (Austrija), foto: Jadranka Buković

- **ČASOPIS** izlazi u 10 brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz, te za studeni i prosinac kao dvobroj). Prvi broj izašao je 1. lipnja 1898. kao glasilo Hrvatskog planinarskog društva. Časopis nije izlazio od 1919. do 1921. i od 1945. do 1948., a od 1949. do 1991. izlazio je pod imenom »Naše planine«.
- **PRETPLATA** za 2003. godinu je **120 kuna** (za inozemstvo 32 eura). Pretplata se uplaćuje na žiro-račun izdavača **2360000-1101495742**, pri čemu na uplatnici u rubrici »Poziv na broj« obavezno treba upisati svoj pretplatnički broj koji se nalazi na naljepnici uz adresu na omotu časopisa. Pretplata za inozemstvo (32 eura) uplaćuje se na račun **SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236**, na isti način.
- **NOVI PRETPLATNICI**, odnosno zainteresirani za pretplatu, trebaju se pismom, telefonom, faxom ili e-mailom javiti Hrvatskom planinarskom savezu. Za nekoliko dana poštom ćemo im poslati uplatnicu i brojeve izašle od početka godine, a zatim će svaki mjesec na svoju adresu primati primjerak časopisa.
- **SURADNJA:** Prilozi se mogu slati poštom, na disketi ili putem e-maila. Krajnji rok za primitak priloga je 1. dan u prethodnom mjesecu (za dvobroje dva tjedna kasnije). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i obrade tekstova, posebno za duže priloge. Prednost imaju prilozi popraćeni što boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili disketi). Snimke digitalnom kamerom treba poslati kakvi jesu, a skenirane slike treba pripremiti u rezoluciji od 300 dpi. Svi primljeni materijali se na zahtjev vraćaju autorima. Za detaljnije upute obratite se uredniku.

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG
PLANINARSKOG SAVEZA

GODIŠTE 95.

UREDNIK

ALAN ČAPLAR

ZAGREB, 2003.

GODIŠNJA PRIZNANJA IZVRŠNOG ODBORA HPS

Izvršni odbor HPS tradicionalno na Novogodišnjoj sjednici dodjeljuje priznanja udrugama, organizatorima akcija i pojedincima koji su se istaknuli svojim radom tijekom godine. U udruzi kakva je naša, sigurno ima mjesta za još mnoga priznanja i vrlo se teško odlučiti za samo njih deset. Dobitnicima su uz priznanja uručeni i skromni pokloni: dalekozor, kalendar HPS za 2003. godinu i monografija »Velebit«.

Najuspješnija planinarska udruga: HPD »KAMENAR«, Šibenik

za vrlo kvalitetan rad koji se ogledao u intenzivnom radom sa članstvom, organiziranju kvalitetnih izleta, markiranju i održavanju planinarskih putova u šibenskom zaleđu, brizi za kuću »Čiće«, te nizu akcija organiziranih povodom Međunarodne godine planina.

Najuspješnije organizirana akcija: HPD »PAKLENICA« Zadar

za izgradnju skloništa na Vlačkom gradu koje je nakon požara velikim zalaganjem tog društva i uz stalnu brigu i o drugim planinarskim objektima u vrlo kratkom roku ponovno stavljeno u funkciju.

Najbolji društveni rad u svojoj planinarskoj udruzi: SLAVKO TOMERLIN

za višedesetljetni rad u svom planinarskom društvu i osobno osmišljavanje, izgradnju i održavanje planinarskih skloništa i putova, a što se ove godine posebno ogledalo u dovršenju planinarskog skloništa na Crnopcu na Velebitu.

Najbolji planinarski dužnosnik: DARKO DOMIŠLJANOVIĆ

za redovitu nazočnost, te aktivno i konstruktivno sudjelovanje na sjednicama Izvršnog odbora HPS te za predstavljanje HPS-a na mnogobrojnim skupštinama, sjednicama i proslavama naših članica, čemu treba pridodati i postavljanje izložbe u Konjščini povodom Međunarodne godine planina.

Najveći planinarski uspjeh: SUNČICA HRAŠĆANEC i IGOR ĆORKO

koji su u rujnu 2002. godine u 900 m visokoj stijeni El Capitana (SAD) četverodnevni penjanjem smjerom »Salathe« ostvarili tehnički najteži penjački uspon u povijesti *big wall* penjanja u Hrvatskoj.

Najbolja planinarska web-stranica: www.hrsume.hr/pdsumar/

koje uređuje PD »Šumar«, za atraktivan sadržaj, pregledan popis prošlih i budućih događaja, te visok stupanj ažurnosti podataka.

Najbolji planinarski objekt: PLANINARSKI DOM »PETROV VRH« NA PAPUKU

koji je svojim uređenošću i obnovom vanjskih zidova, blagovaonice i kuhinje, primjer kako se objekti devastirani u ratu mogu kvalitetno obnoviti i vlastitim zalaganjem, pa čak imati u funkciji i svoju skijašku žičaru pokraj doma.

Najbolji domar: DAVOR ŠUPAK

čije je angažiranje, briga za dom »Hahličić« i gostoprimstvo poznato svakom našem planinaru, te koji ove, kao i mnogih prijašnjih godina nijedan vikend nije izostao s poslova domara na tom objektu.

Najbolji upravljač planinarskog objekta:

OBITELJI PAVLIĆ, BARTAKOVIĆ, STARE i IVAN HAPAČ

koje se godinama, ali ove godine posebno uspješno, brinu za ugodan boravak svih namjernika u planinarskoj kući »Alan«, te osim dežurstava uređuju web-stranicu te kuće, na objektu obavljaju mnoge radove, a sve bez ikakve naknade.

Najbolji sponzor: HRVATSKI TELEKOM

predstavljen gospođom Ivonom Denk, čijom su zaslugom četiri drvene kućice koje je ta tvrtka koristila za promidžbu u vrijeme prošlogodišnjih božićnih blagdana donirane HPS-u, a sada su već djelomično u funkciji na Medvednici, na brdu Trtar iznad Šibenika i na Učki.

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ U 2002. GODINI

DARKO BERLJAK, tajnik HPS, Zagreb

Dugogodišnja je tradicija da se s izvješćem o radu naše krovne udruge u prošloj godini najprije upoznaju uzvanici na Novogodišnjoj sjednici HPS, a poslije se ono objavljuje u siječanjskom broju našeg glasila »Hrvatski planinar«. Za razliku od prijašnjih, u ovom osvrtu na 2002. godinu treba odmah istaknuti dva jedinstvena događaja na koja smo izuzetno ponosni.

U prošloj godini po prvi puta je cijeli naš planet, nažalost uglavnom samo deklarativno, usmjerio svoju pozornost na planine i gorska područja inicijativom Ujedinjenih naroda koji su proglasili 2002. Međunarodnom godinom planina. Koliko će mnogobrojni zaključci doneseni u toj prigodnoj godini utjecati na postizanje ciljeva za koje se naša, kao i većina ostalih nacionalnih planinarskih saveza zalažu već desetljećima, pokazat će vrijeme što dolazi.

No, mnogo konkretniji tragovi ove godine ostat će zahvaljujući uspješnoj izvedbi jedne akcije koja se po prvi put dogodila u našoj dugogodišnjoj povijesti. Iako su HPD, a kasnije PSH i HPS gradili mnoge planinarske kuće ili pomagali u njihovoj obnovi, nikada od utemeljenja 1874. godine pa do ove 2002. godine, hrvatska krovna planinarska udruga nije raspisala otvoreni natječaj za obnovu planinarskih domova, kuća i skloništa u kojem su se ravnopravno mogle natjecati sve planinarske udruge registrirane u našem Savezu. Ponuđena je, a poslije i realizirana financijska potpora i donacije u ukupnom iznosu od 195.000 kn, čime je bar za neko vrijeme zbrinuto čak devet planinarskih objekata. Posebnost tog projekta je činjenica da smo novčana sredstva pribavili iz vlastitih izvora, ali i odluka da će to biti redovna svakogodišnja akcija HPS-a, pa će već uskoro biti raspisan natječaj za 2003. godinu.

Mnogo je aktivnosti u kojima smo tijekom 2002. godine prešli nekad teško zamislive granice. U Hrvatskom planinarskom savezu po prvi smo puta registrirali više od 200 članica. Godinu za-

ključujemo s 210 planinarskih udruga, od toga 186 planinarskih društva i klubova, 11 županijskih i gradskih planinarskih saveza, te 11 stanica Gorske služba spašavanja, što je 14 članica više nego u prošloj godini. Pridružila su nam se nova planinarska društva u Vrbovskom, Skradu i Ludbregu, nekoliko klubova u Zagrebu, a kao svoje članice registrirali smo i sve stanice GSS-a u Hrvatskoj. Iako se konačan obračun prodanih članskih markica obavlja tek početkom 2003. godine, može se sa sigurnošću tvrditi da je broj planinara blizu ili čak veći od 20.000.

Organizirane su i ostvarene mnoge kvalitetne akcije, susreti i događaji na svim razinama u HPS-u, te postignuti zapaženi uspjesi i rezultati u 128. godini organiziranog planinarstva u Hrvatskoj. Središnje akcije bile su tradicionalni uspon na Dinaru 30. svibnja u suradnji s HPD »Sinjal 1831« iz Kijeva, Stanicom vodiča i Stanicom GSS Split te Dan hrvatskih planinara na Učki 14. i 15. rujna u suradnji s PD »Kamenjak« iz Rijeke.

Sjednica **Glavnog odbora HPS** održana je 23. veljače. Na njoj je, uz uobičajen dnevni red, prihvaćen zaključni račun i određen proračun Saveza za tekuću godinu. Govorilo se i o akcijama HPS-a povodom Međunarodne godine planina, te o radu gradskih i županijskih planinarskih saveza u prethodnoj godini. Imenovani su pročelnici 15 stručnih i organizacijskih komisija Saveza, te obavljeni ostali poslovi tog odbora.

Izvršni odbor u 2002. održao je devet sjednica s ukupno 63 točke dnevnog reda, te donio 151 odluku ili zaključak. Na svim sjednicama uvijek je postojao kvorum, a predstavnici Nadzornog odbora također su redovno bili nazočni na sjednicama.

Cijene članskih markica nakon dužeg vremena povećane su 20% prema onima iz 2001. godine, a točan porast prihoda znat će se tek po zaključnom računu. Sav prihod predviđen je za

Novogodišnja sjednica HPS; predsjednik i tajnik HPS

obnovu planinarskih kuća. Od prikupljenih članarina, koja mnoga društva i dalje neredovito donose, HPS plaća policu osiguranja za sve, pa i njihove članove, te financira rad komisija Saveza, a za pokriće svih ostalih troškova pronalaze se sredstva iz drugih izvora. Često to ponavljamo, pa i ovdje ističemo. Malo je udruga koje kao HPS raspoređuju sredstva od članarina na takav transparentan i solidaran način: za sigurnost, odnosno osiguranje u slučaju nesreće u planini za svakog našeg člana, za obnovu planinarskih kuća i putova kojima se svi koristimo te za stručan rad članstva u naših 15 specijalističkih djelatnosti.

Suradnja s ustanovama izvan HPS-a bila je vrlo bogata i raznolika. Kontaktiralo se s državnim ministarstvima, njihovim tijelima i pojedinim dužnosnicima, te s nekim gradskim i županijskim poglavarstvima. Od Povjerenstva Vlade za upravljanje imovinom RH primljena je suglasnost za izgradnju piramide u blizini Hunjke na Medvednici u zajedničkom projektu HPD »Zanatlija« i HPS-a. Kvalitetno se surađuje s nadležnim ustanovama

oko pripreme Prostornog plana PP Medvednica, a one smatraju Savez jednim od najvažnijih partnera u izradi tog plana. Postoje razni oblici suradnje i odnosa sa svim upravama nacionalnih parkova u Hrvatskoj i parkovima prirode u planinskom području, ali i neke nesuglasice, posebno oko provedbe pojedinih odredbi pravilnika o unutrašnjem redu tih parkova, koje su ponekad nelogične i propisane bez konzultacije s planinarskom organizacijom koja na tim terenima djeluje već duže od jednog stoljeća.

U Međunarodnoj asocijaciji planinarskih saveza (UIAA) sudjelovali smo u radu Opće skupštine, u IOF-u (orijentacija) i IKAR-u (GSS) osim na godišnjim sastancima bili smo aktivni i u nekim njihovim tijelima i komisijama, a surađivali smo i s nama najbližim stranim planinarskim savezima. O značajnijim akcijama, HPS je obavještavao novinske i elektronske medije, a pojedini dužnosti gostovali su u prigodnim emisijama na radiju i televiziji.

Hrvatski olimpijski odbor ove je godine pokrивao dio troškova natjecanja za našu športsku

Sudionici Novogodišnje sjednice HPS

Predsjednik Izvršnog odbora Franjo Novosel, predsjednik HPS prof. dr. Hrvoje Kraljević i tajnik HPS Darko Berljak

disciplinu (orijentacijsko trčanje), a plaćene su i sve naše članarine u međunarodnim savezima (UIAA, IOF i IKAR), kao i plaće naših zaposlenika.

Kontakti s udruženim članicama ostvareni su posredstvom dužnosnika i zaposlenika na terenu i u Uredu HPS, putem telefonskih razgovora i dopisivanja elektronskom poštom (nekoliko tisuća ulaznih i izlaznih poruka u 2002. godini), objavama u časopisu »Hrvatski planinar« i dopisima upućenim na naša društva i klubove. Koliko je bilo moguće, upućivali smo naše predstavnike na osnivačke i redovne skupštine, razne proslave i ostale akcije koje su organizirala planinarska društva.

Godišnji prihod, iako je još nema konačnih pokazatelja, u 2002. sigurno će već drugu godinu zaredom biti veći od milijun kuna, odnosno u okviru proračuna od 1.192.527 kn, dok će se rashod kretati oko milijun kuna, te će se omogućiti uobičajna pričuva za prvo tromjesečje 2003. godine dok se ne ostvare novi prihodi. Prodaja planinarske literature, vodiča i

zemljovida i ove je godine u porastu, a HPS će i dalje financirati nova izdanja, jer osim značajnih prihoda od te djelatnosti obogaćuje se ukupna ponuda stručne planinarske literature. Nakon više od deset godina, kada je za mnogobrojne potrebe Savez koristio vozilo *Lada Niva* Gorske službe spašavanja ili osobna vozila pojedinih zaposlenika i dužnosnika, ove je godine nabavljeno novo »pick-up« vozilo *Mazda 2500* s kojim će izvedba mnogih naših akcija biti realnija i jeftinija.

Ured HPS s dva profesionalna djelatnika, nastoji uredno i na vrijeme obaviti sve svoje zadaće, kao i one koje ponekad nisu u mogućnosti riješiti ostali dužnosnici ili pročelnici komisija. Međutim, raznovrsnost djelatnosti u HPS-u, sve veći opseg poslova i ustroj udruge koji se može opisati kao ne jedan, već više saveza, ponekad prelazi fizičke mogućnosti zaposlenika. Ured služi kao mjesto za informacije o planinama i planinarstvu, obrađuje pretplatu i financijske poslove izdavanja našeg časopisa, kontaktira s raznim ustanovama i pravnim osobama izvan HPS-a, mnogobrojnim

Dodjela priyanja najboljima u 2002. godini

udruženim članicama u vezi članskog materijala (otprema i fakturiranje s oko 2000 poslovnih događaja godišnje) i ostalih pitanja naše organizacije, surađuje s 15 komisija HPS, te vodi vlastito poslovanje kroz nabavu i prodaju planinarske literature, dogovara najamnine i sponzorstva, te obavlja ostale poslove kako bi se osigurali dodatni izvori prihoda. U prošloj godini provedeni su i građevinski radovi u Domu HPS (sanacija vertikalne izolacije i ogradnog zida zgrade, te uređenje knjižnice).

Časopis »Hrvatski planinar« od početka 2002. godine tiska se u boji i redovito izlazi. Velik dio poslova Uredničkog odbora i urednika bio je usmjeren na organiziranje i usklađivanje novog načina pripreme te ubrzanje i pospješnje kvalitete pripreme tiska i distribucije. Izrađen je i postavljen nov program za evidenciju pretplatnika, koji omogućuje izlistavanje uplatnica te kvalitetnije unošenje i korištenje podataka. Broj pretplatnika je ove godine značajnije porastao (preko 100 novih pretplatnika). Tijekom godine

AKCIJE POVODOM MEĐUNARODNE GODINE PLANINA

Još u rujnu prošle godine tiskan je u nakladi od 3000 primjeraka zidni kalendar HPS-a posvećen Međunarodnoj godini planina. Na vrlo pregledan način u njemu su navedeni značajniji datumi iz povijesti svjetskog i hrvatskog planinarstva, a po jedan primjerak besplatno je poslan svakoj našoj članici. Početkom godine tiskan je i svim našim društvima, upravljačima planinarskih kuća i upravama nacionalnih parkova i parkova prirode, dostavljen plakat »Međunarodna godina planina« s tekstom deklaracije UIAA, te redovnim i posebnim djelatnostima HPS-a tim povodom. U povodu MGP-a tiskan je i plasiran na tržište izuzetno tražen vodič »Planinarske kuće u Hrvatskoj«, autora Damira Bajsa.

U cijeloj 2002. godini HPS na svojim izlaznim dopisima koristio je logotip MGP, a kasnije su isto učinila i neka planinarska društva, pa čak i državna ministarstva (MZOPU). Većina stručnih komisija Saveza, svoju je najvažniju godišnju akciju posvetila Međunarodnoj godini planina. Pod pokroviteljstvom HPS-a i povodom te godine organizirana je alpinistička ekspedicija »Dhaulagiri VII« u nepalskoj Himalaji, uspon na Dinaru također je bio uz to obilježje, kao i Dan hrvatskih planinara na Učki. Glavni odbor HPS-a odlučio je drugama i pojedincima koji su se istakli u organizaciji i sudjelovanju na akcijama povodom MGP-a dodijeliti prigodna priznanja, a u tijeku je prikupljanje prijedloga. Priznanja će se uručiti na sljedećoj Skupštini HPS-a.

U travnju su pod znakom MGP-a u prostorijama Kulturno informativnog centra u središtu Zagreba,

održana četiri javna predavanja za građanstvo s popularnim planinarskim temama. Na traženje Ministarstva vanjskih poslova RH, HPS je za izložbu povodom MGP-a u Mexico Cityu, poslao prigodne plakate i promidžbene materijale. U Ministarstvu zaštite okoliša i prostornog uređenja, a vezano za obilježavanje Međunarodne godine planina osnovano je Povjerenstvo za održivi razvoj planinskih područja, u koje je ministar imenovao i predstavnika HPS-a. Jedna od glavnih planiranih akcija tog Povjerenstva, spomenuta čak na prvom mjestu bila je obnova planinarske kuće »Brezovac« na Dinari. HPS je svoj dio zadaće oko reaktiviranja HPD »Dinara« u Kninu brzo i kvalitetno obavio. Na prijedlog Povjerenstva da se HPS kandidira u javnom pozivu za projekte razvoja turizma, izrađeni su vrlo utemeljeni projekti obnove kuće na Brezovcu i pročišćavanja otpadnih voda i poboljšanja opskrbe pitkom vodom na Zavižanu, no nijedan nije prihvaćen od strane Ministarstva turizma, a Savez čak nije ni obaviješten da su odbijeni. No, naša planinarska udruga već više od jednog stoljeća zna i bez tuđe pomoći sagraditi ili obnoviti planinarske kuće, pa će to učiniti i s ovom na Dinari.

primljeno je i obrađeno oko 500 priloga, od čega je objavljeno oko 300. Cijena pretplate poslije niza godina povećana je za 20%, no ni s tim sredstvima časopis ne može pokriti sve troškove. No, zbog naših dugogodišnjih pretplatnika starije dobi, a ne baš dobrog imovnog stanja, razliku nadoknađujemo sponzorstvima i prodajom oglasnog prostora. Kada se od pretplate odbiju poštanski toškovi i PDV, jedan primjerak časopisa proizvodimo po cijeni dnevnih novina.

Knjižnica, a ujedno i videoteka HPS, osim u ljetnoj sezoni otvorena je svakog ponedjeljka, a njeni djelatnici taj posao obavljaju kvalitetno i s puno brige, a bez ikakve naknade. Fond knjižnice povećava se i donacijama planinara.

U Hrvatskom planinarskom savezu, po čemu je on jedinstven u odnosu na sve ostale nacionalne planinarske saveze u svijetu, postoje sadržajno vrlo raznolike, ali i izuzetno kvalitetne djelatnosti povezane u 15 stručnih i organizacijskih komisija, koje su ovoj godini izvele više od 500 posebnih akcija, ekspedicija, pohoda, tečajeva, seminara, vježbi, predavanja i natjecanja. U svemu tome sudjelovale su na tisuće naših članova, pa planinarstvo organizirano u našem Savezu nema samo rekreativni karakter, već najmanje polovica našeg članstva svoj boravak u planinskoj prirodi osmišljava stručnom i društveno korisnom djelatnošću. U 2002. godini rad naših komisija bio je vrlo sadržajan.

Zaštita prirode - Komisija je angažirana u promicanju održivog razvoja planina i planinskih područja, što se posebno ogledalo u radu Nacionalnog povjerenstva osnovanog povodom Međunarodne godine planina. Središnjica EKO-patrola djelovala je u mnogim akcijama među kojima su najvažnije one na Učki, Medvednici i u Šibeniku (ukupno oko 400 sudionika). Suradivalo se u kampanjama protiv postavljanja radarskog sustava na Učki i protiv otvaranja kamenoloma u zaštićenom području Parka prirode Velebit. Nastavljena je akcija zaštite proljetnica. Sudjelovalo se u izradi Nacionalnog standarda za gospodarenje šumama, obavljao

se obrazovni program za zaštitu prirode, te pripremao nov nastavni plan u suradnji sa školskim nastavnicima i MZOPU. Zeleno-plava opcija imala je niz aktivnosti u planinsko-priobalnom području, a međunarodna suradnja bila je pogotovo bogata zbog Godine planina. Članovi i suradnici komisije organizirali su ili sudjelovali na nizu pohoda, akcija, seminara i predavanja o zaštiti prirode i okoliša.

Gospodarstvo - Nesumnjivo najvažniji posao bila je obrada 23 prispjele molbe za donacije i financijsku potporu za planinarske kuće. Članovi komisije obišli su pojedine kuće, te predložili Izvršnom odboru tri lokacije i tri planinarska društva koja će staviti u funkciju i upravljati drvenim kućicama pribavljenim od Hrvatskog Telekomu. Novčana sredstva za uređenje krovova i krovišta (izabran je taj kriterij u dodjeli da se objekti zaštite od daljnjeg propadanja, dok će ostala obnova, proširenja i izgradnja biti obuhvaćena u idućim natječajima) dodjeljena su prema prijedlogu komisije za pet objekata za izravnu nabavku građevinskog materijala. Prvi tipski bivak koji je naručen još prošle godine čeka na helikopterski transport na Ograđenicu, a sljedeći je također već raspoređen u natječaju za drugu lokaciju. Nakon mnogo godina Komisija je pronašla društvo (PD »Degenija«) koje će se brinuti za Rossijevo sklonište, a prvi radovi na uređenju već se uspješno obavljani. Novčano su potpomognuti mnogi radovi na tekućem održavanju objekata (samo za materijal), a obavljani su u vlastitoj režiji dežurnih planinara, članova komi-

Drvene kućice pribavljene od HT-a već su u upotrebi; na slici nova planinarska kuća kod Stubičkih Toplica

sije ili dužnosnika Saveza na Alanu, Zavižanu i Šugarskoj dulibi. Izrađene su pločice s oznakama kategorije objekata, te napravljena kompjuterska baza podataka o planinarskih kućama u Hrvatskoj.

Planinarski putovi - Osim redovitih sastanaka i suradnje s markacistima na terenu, obavljena je registracija 37 obilaznica, uređivane su HPO, VPP i Velebitska obilaznica koje su u nadležnosti HPS, te educirani nadzornici parkova prirode i nacionalnih parkova o markacističkoj djelatnosti. Tiskan je novi Dnevnik HPO i izrađena nova značka VPP. Na poticaj Izvršnog odbora HPS, u tijeku je usaglašavanje nacrtu Zakona o planinarskim putovima, koji će se uputiti Uredu za zakonodavstvo Vlade RH.

Promidžba i izdavačka djelatnost - Osvremenjene su web-stranice HPS, otvoren je forum, omogućeno naručivanje literature preko Interneta i osigurane ažurnije vijesti. Izdana je knjiga »Planinarske kuće u Hrvatskoj«, uz pribavljenu donaciju Željezničke tiskare i Hrvatskih željeznica. Tiskano je novo izdanje dnevnika HPO, atraktivan kalendar za 2003. godinu, plakat za Međunarodnu godinu planina, te plakat za Dan hrvatskih planinara. Pomagalo se na poslovima oko pripreme »Hrvatskog planinara«, surađivalo s novinama, radijem i HRT-om, s Hrvatskim meteorološkim društvom, Mozaik knjigom, Ministarstvom zaštite okoliša i planinarskim društvi-

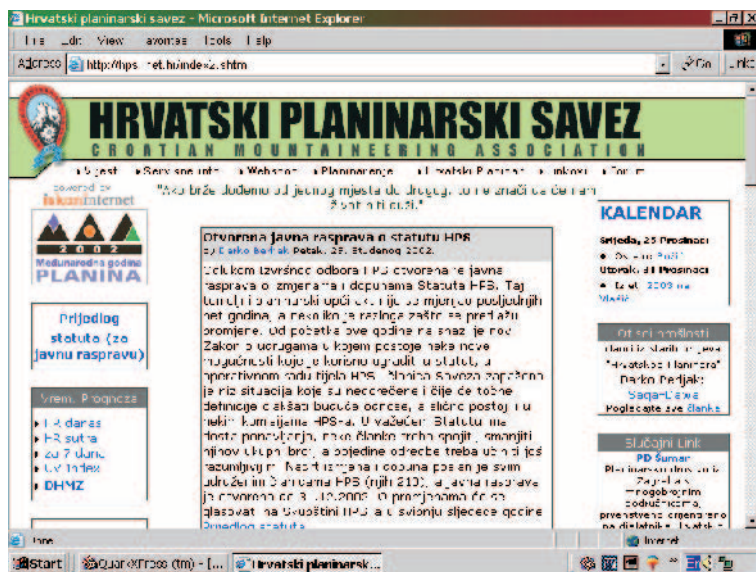
ma, a s Gradskim uredom za prostorno planiranje na izradi prostornog plana PP Medvednica. Započet je rad na knjizi »Hrvatsko planinarstvo«, koja je planirana za izlazak 2004. godine u okviru 130. obljetnice hrvatskog planinarstva.

Školovanje kadrova - Rad te Komisije usmjeren je na zaprimanje programa i izvještaja o održanim planinarskim i stručnim školama. Nakon toga besplatno se šalje organizatoru potreban broj diploma i priručnika »Osnove planinarstva«. U 2002. godini podijeljeno ih je preko 500. Nekoliko stručnih komisija Saveza (speleologija, alpinizam i planinarsko skijanje) za svoje razrađene programe školovanja zatražilo je suglasnost Ministarstva prosvjete i športa.

Gorska služba spašavanja - Uz redovno spašavanje unesrećenih, održavanje vježbi, tečaja i ispita za gorske spašavatelje, dežuralo se na ski-jališima i u planinskim nacionalnim parkovima, te na većim planinarskim akcijama. Od ove godine, ta sada već bivša komisija Saveza, djeluje kao pravna osoba i u tijeku je reguliranje svih imovinsko-pravnih odnosa između HPS-a i te službe. U GSS HPS doraduju se svi normativni akti, te lobira u nizu državnih ministarstva kako bi se u hrvatskom zakonodavstvu i sustavu zaštite i spašavanja trajno riješio status te službe. Održavani su tečajevi o helikopterskom spašavanju, o po-tragama, speleoškom spašavanju i instruktorski seminar. Devet predstavnika sudjelovalo je na 54.

kongresu IKAR-CISA u Lichensteinu. Na Biokovu, članovi GSS HPS sudjelovali su u najvećoj europskoj ikad održanoj vježbi zaštite i spašavanja »Kroćenje zmaja« u sklopu NATO-vog »Partnerstva za mir«. Većina stanica GSS-a u Hrvatskoj ostvarila je i kvalitetnu suradnju sa županijskim i gradskim vlastima, te MUP-om i HV-om.

Speleologija - Komisija je pomogla u izvedbi speleološke ekspedicije u Laos. Osam sudionika spustilo se dno jame Gouffre San Bernard u Francuskoj na -1350 m. Uspješno je organizirana i

Web-stranica Hrvatskog planinarskog saveza

ekspedicija u Slovačku jamu na Velebitu, te je tom prilikom istražena dubina jame povećana i sada iznosi -1320 m. U toj akciji sudjelovalo je 30 speleologa iz Hrvatske, Poljske i Belgije. Održano je 3. prvenstvo Hrvatske u speleološkoj orijentaciji u Močiljskoj špilji kraj Dubrovnika. Tiskan je Zbornik radova o umjetnom podzemlju, organizirani su ispiti za naziv »speleolog«, te instruktorski seminari. Sudjelovalo se na međunarodnom skupu speleologa u Montellu (Italija), te u svojstvu suorganizatora na Danu speleologa Hrvatske u Ozlju.

Alpinizam - Sudjelovalo se na Skupu penjača u lednim slapovima u Fournelu (Francuska), a u suradnji s NP Paklenica organizirano je međunarodno natjecanje u brzinskom *big wall* penjanju. Pod pokroviteljstvom HPS-a organizirana je ekspedicija na sedamtisućnjak »Dhaulagiri VII« u Himalaji. Naplata tečajeva za uporabu opreme u visinskim radovima korisnicima izvan Saveza, većinom za HT i VipNet, donosi znatan prihod Savezu.

Vodiči - Organizirano je vođenje sudionika na zimskom pohodu »Memorijal mira« od Jasenka do Tuka, održan tečaj (ljetna škola) u Paklenici s 20 polaznika, te tečaj za vodiče društvenih izleta na Kalniku. Uz pomoć Izvršnog odbora donesen je Pravilnik vodičke službe HPS.

Orijentacija - Održane su ukupno 22 trke za prvenstvo Hrvatske, državni i Alpe-Jadran kup. U tim natjecanjima sudjelovalo je 2480 natjecatelja u 19 kategorija, a prosječan broj natjecatelja po svakoj trci bio je veći od stotinu. Trčalo se i na međunarodnim natjecanjima: na Europskom kupu u Belgiji, Svjetskom kupu u Mađarskoj i Svjetskom juniorskom prvenstvu u Španjolskoj.

Športsko penjanje - Održano je nekoliko *boulder* natjecanja za Kup Hrvatske u Rovinju, Splitu i Zagrebu, te natjecanje u tri kategorije za prvenstvo Hrvatske. Uz pomoć Izvršnog odbora donesen je kvalitetan pravilnik te komisije koji će omogućiti organiziraniji razvitak te djelatnosti.

Planinarsko skijanje - Predstavljeno je telemark skijanje za dužnosnike i članove Hrvatskog skijaškog saveza. Šestorica skijaša sudjelovali su na telemark festivalu u Livignu, a dvojica na sastanku na Stubai ledenjaku. U Chamonixu je održan tečaj turnog i ekstremnog skijanja, a nakon njega i ispit za 18 pripadnika Stanice GSS Zagreb.

Priznanja - Na svih pet održanih sjednica u 2002. bili su nazočni svi članovi komisije. Izrađeni su brončani i srebrni znakovi, a prema prijedlozima planinarskih udruga u 2002. su godini dodijeljena 43 brončana, 29 srebrnih i 21 zlatni znak, te 5 priznanja i 8 plaketa HPS. Komisija je predložila, a Glavni odbor prihvatio da se povodom MGP-a dodijele posebna priznanja planinarskim udrugama i pojedincima.

Povijest planinarstva - Nastavlja se prikupljanje povijesne građe i arhive HPS te izložaka za alpinističku zbirku u Zavičajnom muzeju u Ogulinu.

Statutarna, kadrovska i normativna djelatnost - Sve ugovore, pravilnike i druge dokumente, komisija je pripremala za Izvršni i Glavni odbor HPS-a na vrijeme, stručno ih ocijenivši i prema potrebi ih nadopunila ili uredila, a za sva sporna pitanja članovima IO davala i pisana mišljenja. Zajedno s Izvršnim odborom koji je tu problematiku raspravljao na nekoliko sjednica, komisija je predložila Nacrt izmjena i dopuna Statuta HPS, koji je upućen na javnu raspravu od početka do kraja prosinca 2002. godine.

* * *

To je najkraći pregled rada Izvršnog odbora, komisija i Ureda HPS u prošloj godini. Mnogo aktivnosti ostalo je nespomenuto, pa tako i ono čime nismo bili zadovoljni ili se ne možemo time hvaliti, ali nastojali smo te probleme riješiti, ako nikako drugačije, a ono s najmanje štete. No, i takvi poslovi naša su svakodnevna i uobičajna zadaća, a zajedno sa svime što je ovdje rečeno predstavljaju svrhu postojanja krovne udruge organiziranog hrvatskog planinarstva. Ovom prilikom pozivamo planinarska društva, županijske i gradske planinarske saveze, ali i pojedince da izvješćuju o svom radu u našem časopisu ili ih šalju u Ured HPS-a, ne samo zbog bolje informiranosti planinarske javnosti, već da bismo i budućim generacijama ostavili pisani trag o našim akcijama. Ujedno se najiskrenije zahvaljujemo svim dužnosnicima, pročelnicima i članovima komisija i suradnicima, te planinarskim udrugama i svim pojedincima koji su ove godine svojim radom pridonjeli da se postignu dobri planinarski rezultati.

NOVI POTICAJ SPAŠAVALAČKOJ DJELATNOSTI

Vježba »Kroćenje zmaja - Dalmacija 2002.«

VINKO PRIZMIĆ, Split

Jedan od središnjih događaja u gorsko-spašavalačkoj djelatnosti u prošloj godini bila je vježba »Kroćenje zmaja-Dalmacija 2002«, održana od 20. do 24. svibnja na području Makarske. Bila je to međunarodna vježba, najveća ikad održana vježba takvog tipa u Europi.

Zmaj je sinonim za sve vrste opasnosti i nevolja koje mogu ugroziti civilno stanovništvo; od epidemija, velikih požara, ekoloških katastrofa, pomorskih havarija do potresa i svih drugih nesreća. Da bi se ukrotio takav zmaj, potrebno je angažirati sve nacionalne i međunarodne resurse, među kojima svakako važno mjesto ima Gorska služba spašavanja (*Mountain Rescue*), posebice u spašavanju izvan urbanih sredina.

Helikopteri - velika pomoć u akcijama GSS-a

Kako je nositelj ove vježbe bio NATO u okviru programa »Partnerstvo za mir«, ovog puta se zmaj u Hrvatskoj krotio po međunarodnoj recepturi, a kako je domaćin vježbe bila Vlada RH, i u nas su (makar privremeno) zaživjeli međunarodni standardi. Slijedom toga je Gorska služba spašavanja HPS konačno i u Hrvatskoj prepoznata kao organizirana snaga i nazamjenjiv dio zaštite i spašavanja. Čak i više od toga: dobili smo zadaću upravljati i zapovijedati istovrsnim međunarodnim snagama GSS-a.

Zapovjednik međunarodnih snaga GSS-a na terenu (OSC) bio je Vinko Prizmić, član hrvatskog zapovjedništva LEMA bio je dr. Igor Žuljan, a članovi međunarodnog Distafa (stožera) gorski spašavatelji dr. Hrvoje Dujmić i Srđan Vrsalović. Unatoč odgovornosti i težini zadaće, bila je to za nas vrlo ugodna promjena. Nesporno »mali korak za čovječanstvo« postao je tako velik korak za naš GSS, pa i posjetitelje naših planina, te ga treba zabilježiti i u našem glasilu.

Kad se na jednom području okupi 2000 ljudi iz 30-ak država svijeta, 300 specijalnih vozila, plovila i zrakoplova, to samo po sebi izaziva pozornost. Racionalno, NATO-ovski rečeno, ciljevi vježbe bili su: regionalna suradnja susjednih država, razvoj civilnih i vojnih elemenata za reakcije na katastrofe u pogođenim državama, provjera interoperabilnosti opreme i procedure komunikacija. Hrvatska je zbog geostrateškog položaja potencijalno odredište Regionalnog centra za katastrofe jugoistočne Europe.

Učinak vježbe za Hrvatsku (unatoč nekim medijskim polemikama) bio je blagotvoran. Boravak nekoliko tisuća ljudi iz inozemstva na turističkom području u predsezoni, sam za sebe je koristan za naš turizam (svi sudionici su sami financirali svoj boravak). Uz to, bila je prava prilika da se Hrvatska predstavi kao zemlja koja se određuje prema civilnim potrebama svog stanovništva i turista, kao uljuđena država koja je spo-

sobna ne samo suočiti se, nego i predvoditi borbu za očuvanje ljudskih života i zdravlja. Gorska služba spašavanja HPS u svemu tome dala je nezamjenjiv doprinos.

ULOGA GSS HPS

U SUSTAVU ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Svugdje u svijetu gorsko spašavanje je nezamjenjiv dio sustava zaštite i spašavanja. To je nasloženiji dio te djelatnosti, jer je po svojoj prirodi orijentiran na nesreće koje se događaju podalje od uređenih pristupnih cesta i putova, pri nepovoljnim vremenskim prilikama i u prilikama kad tehnika (helikopteri) ili druge javne službe ne mogu djelovati. Sve se zasniva na tome da su članovi GSS u pravilu najbolji alpinisti, speleolozi i planinari svoje zemlje, prekaljeni u najsirovijim uvjetima i na najnepristupačnijim mjestima (stijene, duboke jame, snježne mećave i sl.). Njima je planina prirodno i dragovoljno izabrano područje djelovanja i zato se oni u takvim uvjetima najbolje snalaze.

Kao najsloženiji oblik spašavanja, GSS ekipe predstavljaju nezamjenjiv nacionalni resurs zaštite i spašavanja i neupitne nositelje struke u svojim državama. Nažalost, ono što vrijedi svugdje, sve do sada je malo vrijedilo u Hrvatskoj, pa se GSS HPS unutar sustava suočavao uglavnom s inercijom, neprepoznavanjem, nezainteresiranošću i nedostatkom zakonskih i drugih preduvjeta koje imaju gorski spašavatelji u svijetu. Nije nam pomogla ni činjenica da pripadnici GSS HPS u sklopu postrojbi Civilne zaštite jedini djelatno i učinkovito zadovoljavaju gotovo cjelokupnu javnu potrebu za spašavanjem ozlijeđenih u planinama i na teško pristupačnim terenima u Hrvatskoj.

Premda do sada prilično usamljeni u svojoj aktivnosti, za potrebe međunarodne vježbe pripadnici GSS-a postali su i u Hrvatskoj ono što su odavno već trebali biti zbog svojih građana, zbog svog minulog rada i kvalitete koju su dosegli. Naša je Gorska služba spašavanja već odavno usvojila svjetske standarde i integrirala se u međunarodnu spašavalačku asocijaciju, koja okuplja najkvalitetnije spasilačke službe (IKAR CISA). Zato joj je i bila povjerena organizacija 53. kongresa IKAR-CISA, koji je održan 2001. godine, također na području Makarske.

Spašavanje u stijeni

Ipak »Kroćenje zmaja-Dalmacija 2002« bilo je pravi izazov i za GSS HPS, jer se osim operativnosti, trebalo iskazati u organizacijskom i strateškom raspolaganju međunarodnim snagama, u koordiniranju i zapovijedanju. Na terenu je bilo 70 gorskih spašavatelja iz Italije, Rumunjske, Slovenije, Bugarske, Ukrajine i Hrvatske, a postavljene su i najteže moguće zadaće za takve službe. Dobrom koordinacijom trebalo je prevladati poteškoće koje su nastale zbog različite opreme, jezika, tehnika i organizacije. Naime, nisu sve okupljene ekipe GSS u IKAR-u, pa ni način rada ni oprema često nisu bili kompatibilni. Zbog štednje nije bilo pripreme za vježbu, pa nismo dobili ni minutu pripreme za helikopterska spašavanja.

Zadaća je bila trostruka: operativna (izvršiti najsloženija spašavanja), organizacijska (koordinirati rad međunarodnih snaga) i strateška (zapovijedati i raspolagati snagama na optimalan način). U kampu s 2000 ljudi i (u naizgled) sveopćoj zbrci, trebalo je osigurati da sve funkcionira, brinuti o smještaju, prijevozu, prehrani,

Spuštanje unesrećenog niz stijenu

uskладiti i objediniti tehniku i opremu, radio-veze, način komunikacija, kodove, suradnju sa zračnim i pomorskim resursima, hitnom medicinskom pomoći, centrima za obavješćivanje, zapovjednicima nacionalnih timova, a nadasve sa strateškim zapovjedništvom LEMA. Trebalo je pisati zapisnike, reverse, izvješća i pisane zapovijedi i sve to po NATO standardima i proceduri, uz strogo nadgledanje međunarodnih ocjenjivača. Prema ovim zadaćama, činilo se da je pravi odmor i šala organizirati i najteže stvarne akcije spašavanja.

OPERATIVNI DIO VJEŽBE

Prvog dana imali smo gotovo nemoguću misiju, organizirati dvije potrage za izgubljenim turistima na Biokovu, a potom istovremeno spašavanje 10 ozlijeđenih osoba sa 7 različitih pozicija na Biokovu (Baškovići, Krst - Sv. Jure - Jama Ledenica). Svih 10 unesrećenih nalazilo se na teško pristupačnim mjestima, u sredini okomite stijene, u dubokoj kraškoj jami i s ozljedama koje zahtijevaju brz odgovor. Uz vremenske limite i ograničene ljudske i

tehničke resurse imali smo i nepredviđenih problema: helikopter koji je trebao prebaciti snage na Biokovo i evakuirati barem troje unesrećenih bio je zbog loših vremenskih prilika na Biokovu neupotrebljiv. Zbog toga smo usiljenim usponom pristupili lokaciji, izvukli unesrećene iz jame, te ih na rukama satima transportirali do prve ceste. Kad su vidjeli da ne odustajemo, te da smo spašavanje uspjeli dovršiti i bez helikoptera, u zadanom vremenu i na najbolji mogući način ocjenjivači su morali konstatirati da smo pravi »profesionalci«.

Drugi dan zadaća je bila još složenija. U velikoj stijeni pod vrhom Šibenikom, nalazilo se troje alpinista na tri različite (međusobno udaljene) lokacije. Za tri različita smjera spuštanja i tri međusobno odmaknute pozicije potrebno je u tako visokoj stijeni (500 metara od vrha do podnožja), postaviti 10-ak sidrišta i ljude podijeliti u još više izdvojenih radnih grupa. Potrebno je savršeno uskladiti prihvat sa sidrišta na sidrište, te prihvat nosiljke u podnožju stijene i transport do vozila hitne pomoći i bolnice. U podnožju stijene

Vježba spašavanja iz jame

teren je bio opasan zbog mnoštva nestabilnih kamenih blokova, pa je za transport u donjem dijelu napravljena i improvizirana žičara, koja je taj teren premostila. Kada na raspolaganju imate tako heterogenu međunarodnu ekipu, problem nije više samo tehničke, nego organizacijske prirode.

Za jednog ozlijeđenog s teškim ozljedama, nakon pružene prve medicinske pomoći, izvedena je direktna evakuacija iz stijene uz pomoć helikoptera. Zadaću je izvršila jaka slovenska instruktorska ekipa, predvođena starim letačkim vukom Janezom Brojanom i helikopterom Bell 412. Naša letačka ekipa (GSS-a HPS) je u međuvremenu (po pozivu) izvodila atraktivno helikopterske spašavanje iz mora kod Baškog Polja.

Treći dan izvršen je prikaz svih tehnika spašavanja iz stijene. Međunarodni timovi zauzeli su 10-ak radnih pozicija u stijenama Biokova iznad promatračke bine, na kojima su vršile spašavanja unesrećenih uz pomoć tehnike »graminger«, nosiljke »mariner«, brze evakuacije uz pomoć kosog užeta, improvizirane žičare, tirolskih prijeznica u stijenu, pristup ozlijeđenom i podizanje iz speleološkog objekta uz pomoć vitla i speleonosiljke i sl. Toga trećeg dana već je to bio jedinstveni međunarodni i uigrani tim koji je funkcionirao kao jedinstvena skupina, sada već prijatelja i kolega.

Ugledni gosti iz Hrvatske i svijeta su s promatračke bine s divljenjem i odobravanjem promatrali naše aktivnosti, koje su zbog svoje atraktivnosti postale perjanica vježbe. Posebno je bio vidljiv ponos hrvatskih dužnosnika što i naša zemlja ima tako obučene i vješte spašavatelje u redovima GSS-a. Nadamo se da to neće uskoro zaboraviti, jer bi nam i ubuduće bilo pravo zadovoljstvo raditi uz potporu svih drugih koji su uključeni u sustav, sa svim potrebnim sredstvima veze, s voznim parkom od nekoliko desetaka terenskih vozila, uz osiguranu helikoptersku i logističku potporu, te uza sve ostalo što se inače podrazumijeva u radu Gorske službe spašavanja.

Nije mi poznato da je igdje do sada organizirana vježba u kojoj se na terenu djelatno našlo toliko višenacionalnih ekipa u zajedničkoj zadaći spašavanja. Pri tome treba napomenuti da za gorsku službu spašavanja ne postoji bitna razlika

Helikoptersko spašavanje iz mora

između vježbe i istovjetne realne situacije. Naime, u stijeni, nekoliko stotina metara iznad podnožja, uz padajuće kamenje, za spašavatelje situacija je sasvim realna, jer sadrži sve one opasnosti koje u stijeni postoje, neovisno o tome je li unesrećeni stvarno ozlijeđen ili samo glumi.

Za dobru organizaciju, vođenje i uspješno izvršenje svih postavljenih zadatača dobili smo komplimente međunarodnih ocjenjivača. Nadajmo se da će to doprinijeti poboljšanju uvjeta rada GSS HPS. To nipošto nije samo u interesu GSS-a i planinara, već u prvom redu svih ljudi koji žive i borave u Hrvatskoj, a koji mogu biti ugroženi ili unesrećeni izvan urbanih sredina. Nakon »Zmaja« jasnije je da to nije samo interes, nego i međunarodna obveza Republike Hrvatske.

TKO JE VIDIO GOSPON' BULINA?

Jezične zablude u planinarskoj »čvorologiji«

RADOVAN KEČKEMET, Split

Jedna ulica u povijesnom središtu grada Poreča zove se *Decumanus*, po povijesnom nazivu svog položaja u klasičnom rimskom gradskom rasteru. Manje upućeni Porečani su je, međutim, rado prekrstili u *Dekumanovu ulicu*. Velik broj ulica nosi imena po istaknutim ličnostima, pa je valjda i ovo jedna od takvih, pretpostavili su. I tako je ta *Dekumanova ulica* ušla u poslovne dopise, reklamne oglase, imenike, vizitkarte...

Sličan biser živi i u našoj planinarskoj terminologiji: *Bulinov čvor*, ili jednostavno *bulin*, »po poznatom planinaru Bulinu«. A taj niti je izumio čvor niti je uopće postojao.

Zapravo, nismo jedini koji ovaj čvor tako zovu. Nijemci ga zovu *Bulinknoten* (također i *Palstek*), Talijani *nodo bulina* ili samo *bulina*, Španjolci *bulin*, Rusi *булинь*, dok ga Francuzi zovu *noeud de chaise*, Nizozemci *paalsteek*, Šveđani *palstek*, a Poljaci *wezal tatrzanski*.

Ne radi se, međutim, ni o kakvom gospodinu Bulinu, već o iskrivljenom izgovoru engleskog naziva tog čvora: *bowline knot*. *Bowline* je uže kojim se križno jedro zateže prema pramcu broda (bow: pramac, line: uže). *Bowline knot* je, pak, čvor kojim se to uže pričvršćuje za jedro, a ovaj nije ništa drugo do naš »bulin«. Englezi to izgovaraju [*bəulin*], što su naši planinari pretvorili u »bulin«, pripisali »poznatom planinaru Bulinu«, i eto nam »Bulinova čvora«!

Hrvatski pomorci (a ovaj čvor je neupitno potekao iz pomorstva) zovu ga *pášnjak*, jer se njime mornar osigurava oko pasa. Isti naziv koriste i naši skauti. Među jedrilčarima i jahtašima znati vezati *pášnjak* pitanje je časti! Čak se vezuje na dva načina, ovisno vezuje li se s broda prema kopnu, ili s kopna prema brodu (to jest, dolazi li uže s leđa ili od sprijeda). Planinarski način vezivanja, okretanjem šake, je treći.

Smatram da bi i planinari trebali prihvatiti već postojeći i u stručnoj praksi prihvaćen naziv

pášnjak. Naziv »Bulinov čvor« je potpuno pogrešan, dok *bulin* spada u skupinu planinarskih izraza kao što su *žemar*, *deskender*, *ajspik*, *ajššraub*, *apsajl*, *flasencug* itd. (namjerno pišem fonetski, jer ih planinari upravo tako percipiraju). Ako će vam biti lakše, engleski planinarski žargon je po ovom pitanju još trostruko gori, ali se i engleski opći leksički principi razlikuju od hrvatskih!

Još jedna zanimljivost! U jednom tekstu o *pašnjaku* objavljenom na Internetu (dobar, iako skroman, engleski planinarski rječnik: //home.tiscalinet.de/ockier/climbing_dict.htm) stoji i slijedeće: »Pomorski čvor (ne smije se koristiti u planinarstvu ukoliko ga se ne osigura još jednim čvorom)!«. Evo još nekoliko internet stranica »čvorološke« i druge planinarske tematike, s kvalitetnim grafičkim prikazima čvorova i drugim zanimljivim informacijama:

- www.geocities.com/yosemite/trails/8700/knots.html (engleski »čvorološki« rječnik)
- www.gdargaud.net/climbing/lex_dict.htm (englesko-francusko-talijanski planinarski rječnik)
- www.troop9.org (stranica američkih skauta s animiranim uputama za vezivanje čvorova)
- www.sch57.msk.ru:8100/tourism/knots/knots.htm (ruska »čvorološka« stranica)

VODIČI NAŠI SVAGDAŠNJI

BERNARDA HUZJAK, Zagreb

Mi planinari HPD »Pliva« pažljivo pregledavamo naš Bilten i unaprijed se veselimo najavljenim izletima. Od velikog putničkog uzbuđenja najčešće probdijemo noć prije ili je provedemo u polusnu, a ujutro se žurimo na mjesto sastanka puni energije za osvajanje novih vrhunaca.

Sjetimo li se tada našega vođe puta? On (ona) je nekoliko tjedana prije počeo pažljivo planirati ovaj izlet. Prostudirao je sve karte toga područja, predvidio svaku minutu hoda i odmora. Uzeo je u obzir sve naše male hirove, individualne potrebe za hranom, pićem i ostalim.

Taj vođa puta je odgovarao na naša nebrojena pitanja: kamo, kako, kuda, zašto, pošto? Taj isti vođa nam je strpljivo sugerirao i predlagao što ćemo obući, što obuti, bude li kiše, kako se zaštititi, gdje ćemo jesti, gdje spavati, treba li nam vreća, ima li dovoljno deka. Ima li puhova, zmija, krpelja.

Taj vođa pažljivo i točno vodi popis prijavljenih za izlet, ako idemo autobusom, vodi brigu da svatko dobije dobro mjesto, da oni koji imaju teškoća u vožnji budu na prednjim sjedalima, ako idemo autima da ima mjesta i za nas i za naše ruksake, štapove, vreće, cipele...

Taj vođa morao je na vrijeme osigurati smještaj u domu za dovoljan broj ljudi, a da broj, najčešće, nije znao do neposredno prije polaska. Taj vođa morao je napraviti raspored za aute, a da do zadnjega trena nije siguran tko ide i koliko auta ima. Taj vođa vodi brigu da se osigura dodatna oprema i sve potrebne i neophodne stvari za zahtjevnije planinarske staze. Obavezno upozorava sve prijavljene o težini puta i o njihovim mogućnostima na toj stazi. Brine se da svakako netko iskusniji prati zadnje na stazi. Brine i pomaže svakome tko ima bilo kakav problem i neugodnost.

A tko je zapravo taj vođa puta?

Naš prijatelj planinar. Onaj isti koji je jučer i koji će sutra, zajedno s nama bezbrižno hodati stazama gorskim i diviti se neponovljivim lje-

potama prirode, dok će netko drugi voditi izlet i brinuti o prijevozu, smještaju, dokumentima, zamkama, karabinerima...

Malo je onih koji s puno dobre volje i entuzijazma preuzimaju odgovornost vođe izleta. Pomognimo im. Budimo aktivni sudionici na svakom izletu. Ne odvajajmo se bez potrebe i nenajavljeni od grupe da ne brinu o nama, ne trčimo naprijed jer mnogi umorniji ne mogu nas doći, ali i ne zaostajemo previše i ne dopustimo da grupa dugo čeka samo nas. Pobrinito se sami za neke informacije i ne opterećujemo nepotrebno vođu izleta. To nije samo njihov, nego i naš izlet. Uživajmo i veselimo se zajedno, nastojimo toga našega prijatelja koji vodi ovaj izlet maksimalno rasteretiti, kako bi i on mogao opušteno i zasluženno uživati u ljepotama kroz koje prolazimo.

Okušajmo se i mi i povedimo koji izlet. Moglo bi biti uzbudljivo. A ako vam i kažu »Ovo smo prošli sada i nikada više!« ili »Dosta nam je tvojih ideja za danas!«, ne ljutite se. Sačuvajte nova uzbuđenja i nove ideje za sutra.

Na Čičariji

foto: Tomislav Marković

AKTIVNI I ZIMI

Sjećanje na izlete gospićkog »Željezničara« prošle zime

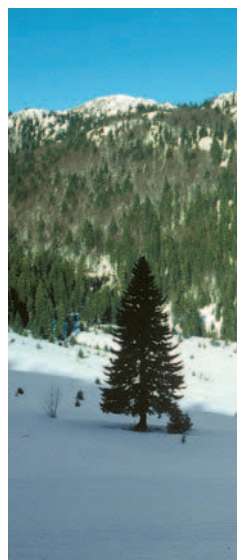
TOMISLAV ČANIĆ, Gospić

Da je planinarenje po snijegu »ono pravo«, iz godine u godinu sve više potvrđuju članovi gospićkog PD »Željezničar«. Uostalom, prije nekoliko godina tako se i okupila skupina mladih, ostvarujući svake zime sve ozbiljnije ture, da bi sredinom 2001. godine čak osvojili i Mont Blanc.

Kako je prošla zima počela malo ranije nego inače, gospićki planinari su se odlučili najprije na pristupačnije planine, pa su tako posjetili Medvednicu nad Zagrebom te Ravnu goru i Ivanščicu u Hrvatskom zagorju. Uslijedio je doček nove godine u Ravnom Dabru, a potom svakog vikenda, a ponekad i u tjednu, na pristupačnije vrhove na Velebitu.

Odmah početkom godine dvojica su iskusnijih planinara iz Čačića, od mora, preko Radlovca i Smojverskih duliba stigla do Kugine kuće. U siječnju su još slijedili izleti na Basaču, Kizu, Velinac, Sadikovac. Planinarska veljača redovito započinje memorijalom dr. Anti Rukavini i Anti Vujnoviću, uz uspon na Ljubičko brdo i prolazak preko Medvjedeg kuka i Alaginca do Stupačinova. Velebitska je zima posebno lijepa za sve one koji vole i poštuju tu planinu.

Svestrana aktivnost PD »Željezničar« bit će ove godine okrunjena organizacijom Dana hrvatskih planinara na području Baških Oštarija drugog vikenda u lipnju.

Ako se po jutru dan poznaje, i ova godina za gospičke »željezničare« mogla bi biti uspješna kao prošla.

NA SLIKAMA:

Lijevo gore: U snijegu do koljena

Gore u sredini: Kraško polje Veliki Lubenovac na sjevernom Velebitu

Desno gore: Zima na Premužičevoj stazi

Dolje lijevo: Radlovac

Dolje u sredini: Kugina kuća u snijegu

Desno: Križ na vrhu Ljubičkog brda

U ZAVIČAJU KNEZOVA BRIBIRSKIH

Nova obilaznica u šibenskom zaleđu

ANTE JURAS, Šibenik

HPD »Kamenar« iz Šibenika dostojno je, dobro osmišljenim programom, obilježio Međunarodnu godinu planina. Aktivnosti na tom planu otpočele su primanjem kod šibensko-kninskog župana, medijskom prezentacijom, te raznovrsnim aktivnostima na tradicionalnim Danima Društva. Centralna proslava upriličena je otvaranjem i prvim obilaskom Poučnog planinarsko-ekološkog puta »Ante Frua«, a završnica obilježavanja izletom nazvanim »U zavičaju knezova bribirskih« 3. studenoga 2002.

Put vodi postojbinom knezova bribirskih, zapravo dijelom skradinskog zaleđa i Bukovice i povezuje tri značajna povijesna lokaliteta smještena na Bribirskoj glavici (300 m), Zečevu (325 m) i Ostrovici (Gradina, Mačkov kamen, 300 m).

Nije poznato da su planinari prije posjećivali ovo područje, pa je organizacijom ovog izleta i markiranjem staza na ovom području otkrivena nova i zanimljiva planinarska destinacija.

Bukovica je, u širem smislu, vapnenačka zaravan visine 300 do 350 metara, smještena na području sjeverne Dalmacije između Zrmanje, Krke i Ravnih kotara. U reljefu prevladava ogoljeli krš iz kojega se uzdižu humovi i brda s malim

uzvišenjima. Kroz prošlost je to područje bilo prometno izdvojeno i nepovoljno za život (krš i bezvodica), što je uvjetovalo gospodarsku zaostalost, a stanovništvo usmjeravalo na poljodjelstvo, prvenstveno na vinogradarstvo i stočarstvo. I događanja u Domovinskom ratu uvjetovala su zapostavljenost ovog povijesno bogatog i prirodno zanimljivog područja. Zato ovdje uspostavljene i markirane planinarske staze trebaju dovesti planinare i druge ljubitelje prirode i otvoriti put razvoju turizma.

Treba naglasiti da niski brežuljkasti reljef, kojim putovi vode, ne umanjuje ljepote planinarenja, s vrhova se brda pružaju nezaboravni vidici, a svi koji poštuju našu povijesnu baštinu ovdje će naći potpun užitek.

Put se obilazi dijelom pješice i automobilom i moguć je iz raznih pravaca. Radi potpunog užitka predlažemo vam da ga počnete iz Skradina, starog povijesnog gradića na desnoj obali Krke, 15 km udaljenom od Šibenika.

U pretpovijesno vrijeme tu je bilo ilirsko naselje Scardona, kasnije rimski municipij. Potkraj 13. st. pripao je bribirskim knezovima Šubićima. Bio je i u rukama Venecije i Turaka. Na

ulazu u mjesto, kod Skradinskog mosta, jedan je od ulaza u Nacionalni park Krka. Planirajte posjet veličanstvenom Skradinskom buku, šetnjom uz tok Krke, 3 km od mosta. U Skradinu ne propustite posjetiti župnika don Antu Lovrića-Caparina koji će vam pokazati malu arheološku zbirku, mjesnu crkvu, nekada skradinsku katedralu (Skradinska je biskupija ukinuta 1830.), opatsko-nadžupsku knji-

Bribirska glavica, kompleks antičke i srednjovjekovne arhitekture foto: Boško Antunac

Planinari na Bribirskoj glavici

foto: Boško Antunac

žnicu bogatu starim raritetnim knjigama i inkunabulama i ispričati sve o povijesti ovoga mjesta. Ne propustite prošetati skradinskom rivom i nahraniti smokijem odnekud dolutale i pripitomljene labudove (jedu iz ruku!) i vidjeti marinu s lijepim jahtama.

Iz Skradina naš put vodi preko Vaćana u Bribir (14 km). S glavne ceste koja vodi za Bribirske Mostine i dalje, treba skrenuti u Bribir kod vidljive markacije i oznake B.G. (Bribirska glavica). U Bribiru ostavimo vozilo i uspinjemo se petnaestak minuta do Bribirske glavice. Ona dominira cijelim ovim područjem i s nje se vide otoci šibenskog otočja, za lijepa vremena i Vis, te dio Ravnih kotara i Bukovica do Dinare, te preko Krke sve do Promine i Titra.

Bribirska glavica arheološki je lokalitet nulte kategorije, što znači spomenik upisan u svjetsku kulturnu baštinu. Prve ljudske zajednice nastanjuju ovo područje u neolitu, u željeznom dobu tu se razvija veće naselje koje je središte jedne zajednice plemena Liburna. To je antičko-libunijska Varvaria, utvrđena megalitskim bedemima, dobro sačuvanim. Svoj

kraj doživjela je provalama Avara i Slavena.

Srednjovjekovni Bribir naselje je tipa kastruma (utvrde) i postojbina je roda Šubića. Oni se spominju u poveljama hrvatskih kraljeva (11. st.) i poveljama ugarsko-hrvatskih Arpadovića (12. i 13. st), a najmoćniji je bio Pavao Šubić, hrvatski ban. Za njegova vladanja »bribirski je imperij« obuhvaćao cijelu Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, te dalmatinske gradove. Na Glavici su vidljivi ostaci antičke i srednjovjekovne arhitekture i starohrvatsko

groblje. Vrijedno je pogledati priručnu arheološku zbirku i prošetati po bedemima koji okružuju Glavicu sa sjeverne i istočne strane.

Nakon razgledanja vratimo se istom stazom dvadesetak metara nazad do planinarskog putokaza za Djevsrke. Od toga mjesta treba nam oko jedan sat hoda do groblja na cesti prema Djevsrkama (cesta Bribirske Mostine - Djevsrke - Kistanje - Knin). Tu nas treba sačekati vozilo kojim smo stigli u Bribir i odvesti nas nekoliko kilometara u Djevsrke. Najbolje je pred »Biopharmom« planirati odmor. Vlasnik dr. Željko

Pogled na Gradinu iz Ostrovice

foto: Ante Juras

Krpan razvija ovdje seoski turizam. Pruža smještajne, ugostiteljske i kozmetičko-terapijske usluge, organizira edukativni (skupljanje ljekovitog bilja, pčelarstvo i ekologija) i lovni turizam, te školu jahanja. Posjeduje farmu puževa, psetarnicu rasnih pasa i »Ergelu knezova bibrirskih« od 25 engleskih plemenitih kobila, 2 pastuha i 4 ponija. Planinari sve to mogu vidjeti, kupiti sir, pršut i druge domaće specijalitete. Svoj dolazak treba najaviti na tel. 091/547-40-62. Ovdje zatražite i pečat vrha Bribirske glavice.

Ostaci kule zečevske

Njogoš ga je prenio u Gorski vijenac. Franjevci na Visovcu čuvaju uspomenu na Vuka i njegovu sablju.

Nakon užitka boravka na Zečevu krenimo istim putem u naše vozilo. Ne zaboravimo potražiti Ružu Čakić koja čuva pečat vrha i otisnuti ga u dnevnik.

Naš put nastavljamo prema Ostrovici, istom cestom preko Djevsaka i Bibrirskih Mostina u pravcu Benkovca i Zadra, oko 17 km. Vozilo treba parkirati pred školom devastiranom u ratu, i nastaviti usponom na vrh Ostrovicu, zapravo Gradinu ili Mačkov kamen, oko 40 minuta.

Vrlo slikovita vršna stijena iz daljine izgleda kao tvrđava, a sastoji se od dvije razine, donja visine 20 m, a gornja 11 m. Na vrhu su slabo vidljivi ostaci zidina prapovijesnog gradinskog naselja i bunari u koje se skupljala voda. Tu je u srednjem vijeku podignut utvrđen grad čiji su gospodari do sredine 14. st. bili bibrirski knezovi Šubići. S ovoga mjesta potječe obilje ulomaka keramike, željeznodobni nakit i novac ilirskog vladara Baleja.

foto: Ante Juras

Nakon odmora i okrjepa treba krenuti vozilom oko 3 km do naselja Čakići (vidljiv putokaz i markacija) i dalje pješice oko 30 minuta na vrh Zečeva. Na vrhu su ostaci Kule zečevske od koje seže vidik na Dinaru, Prominu, Svilaju, Velebit i niz naselja u dolini.

Uz Kulu zečevsku vezano je ime hrvatskog narodnog junaka Vuka Mandušića. Rođen je u Rupama iznad Skradina i bio je uskočki harambaša. Njegovo junaštvo opjevano je u narodnim pjesmama. Kao uskočki harambaša istaknuo se 1648. godine u zauzimanju Klisa te provalama do Ključa »deset konaka daleko u turski teritorij«. U žestokom sukobu s Turcima kod Kule zečevske 31. srpnja 1648. godine, junački je poginuo. Doznajući iz narodnih pjesama o njegovom junaštvu,

Podno uzvisine na više su položaja arheološki lokaliteti s ostacima rimske arhitekture, gdje su pronađeni epigrafski spomenici, primjerci skulptura, te razni keramički predmeti i novac.

Pečat vrha čuva Drago Mihaljević. Njegova je kuća u samom središtu mjesta, iznad ostataka »Šubićeve kasarne«. Izgleda da su Bibrirska glavica, Zečevo i Ostrovica bili povezani u nadzoru nad komunikacijama koje iz unutrašnjosti vode prema moru.

Treba doći i obići ovaj kraj, upoznati njegovu bogatu povijesnu baštinu i doživjeti ljepotu planinarenja ovim dosad planinarski zapostavljenim krajem. HPD »Kamenar« poslat će zainteresiranima dnevnik i osigurati vođenje po putu.

JESTE LI POSJETILI PETROV VRH?

Planinarski izlet na zapadni Papuk

ALAN ČAPLAR, Zagreb

Gotovo redovito kada se govori o Slavoniji taj se prostor predstavlja kao prostran ravničarski kraj. Tu prejednostavnu sliku Slavonije, na radost nas planinara, »kviri« vijenac slikovitih planina koje okružuju Požešku kotlinu. Vijenac sačinjavaju Požeška gora, Psunj, Papuk, Krndija i Diljgora. Pitoma priroda slavonskih planina nudi brojne male zanimljivosti i niz mogućnosti za ugodne planinarske šetnje. Istina, nema ovdje velikih stijena i istaknutih vrhunaca, no toliko više do izražaja dolazi bogatstvo nadaleko poznatih slavonskih šuma. Posreći li vam se lijep dan, posebice u jesen ili u proljeće, imat ćete sasvim dovoljno razloga za planinarski užitek.

Na sjeverozapadnom rubu slavonskog gorja, na razmeđu Posavine i Podravine, iako malo izvan uobičajenih putova, izvrsno uporište za lijepe izlete čini planinarski dom »Petrov vrh«, koji je proglašen najboljim planinarskim domom u prošloj 2002. godini. Prilika je to da ga posjetimo i predstavimo.

Dom je smješten na šumskom proplanku ispod Petrova vrha, jednog od viših vrhova na

zapadnom Papuku. Zgrada je u Domovinskom ratu bila opustošena i ostavljena je u prilično jadnom stanju. Međutim, u samo nekoliko godina vrijedni članovi daruvarskog HPD »Petrov vrh«, što uz pomoć grada, županije i raznih poduzeća, a najviše svojim radom, uspjeli su ga urediti tako da je to sada jedan od najljepše uređenih planinarskih domova u Hrvatskoj. U 2002. godini obnovljena je fasada, uređena velika blagovaonica te napravljena nova manja blagovaonica. Trud koji zaslužuje divljenje!

Kako je dom stalno otvoren, postao je omiljeno izletište Daruvarčana, stjecište gljivara, lovaca i šumara, a u zimskoj sezoni okupljalište skijaša. Na padini između 10 minuta udaljenog Petrovog vrha i doma je skijalište s vučnicom dugom oko 300 metara. Dok ima snijega, skija se svakog dana od 16 sati pa do večernjih sati, uz umjetnu rasvjetu postavljenu duž skijaške staze.

Najlakši pristup je iz Daruvara, odakle se stiže za 2 sata hoda. No, kada sam ove jeseni planirao izlet na Petrov vrh, što uz pomoć karte, što uz pomoć knjižice »Zapadni Papuk« (»Petrov

Jesen na Petrovom vrhu

foto: Alan Čaplar

Planinarski dom »Petrov vrh«

DALJINAR OD DOMA »PETROV VRH«

Petrov vrh	10'
Vranjevina	1 h
Daruvar	2h
Manastir Pakra	2h
Dobra kuća	2h
Stupčanica	4h
Škodinovac	5h
Pogani vrh	30'
Vrani kamen	3h
Cmi vrh	4h
Ljutoč	5h
Zvečevo	8h

vrh«, Daruvar 1997.), odabrao sam za prvi dan trasu od željezničke stanice Škodinovac preko starih gradina Stupčanice i Dobre kuće do Petrovog vrha. Pema vodiču, za taj prilaz treba oko 5 sati dobrog hoda, a zanimljiv je upravo zbog rečenih ruševnih kula.

Škodinovac je četvrta željeznička postaja iza Daruvara. Do Daruvara se vlakom iz Zagreba stiže za 3 sata, uz presjedanje u Banovoj Jarugi. Planinarske markacije započinju odmah kod željezničke stanice, vode kroz selo i vrlo brzo ulaze u šumu. Nakon pola sata hoda, kod vodocrpilišta skreće se lijevo (rampa). Za daljnjih 20-ak minuta putokaz upućuje desno na šumski puteljak kojim se za još 20' stiže na vršak na kojem stoji Stupčanica. To je ostatak grada iz 13. stoljeća u kojemu su stolovali turski age koji su istrijebili domaće stanovništvo. I sama Stupčanica bila je u to doba mučionica. Danas je posebno je zanimljiva četvrtasta tvrđava visoka 15 metara (bila je visoka čak 18 metara!), a široka 7 metara, koja svjedoči o veličini nekadašnjeg grada i građevinskom umijeću otprije sedam stotina godina. Turci su je napustili 1688. godine i od tada je prepuštena zubu vremena.

Šumski put za 10 minuta stiže ponovno na cestu, prati je 20 minuta, a onda se lijevo uspinje uz brdo Kik. Na drugu stranu put sići ćemo u dolinu rječice Toplice, uživajući na nekim mjestima u lijepom vidiku prema Vranom kamenu i

Petrovom vrhu. Nakon sat i pol uspona pa silaza kroz šumu, stiže se do šumske ceste kojom treba nastaviti spust lijevo još 15 minuta. Tu se, u neposrednoj blizini ceste, nalaze ostaci gradine Dobre kuće.

Ruševni ostaci kule Stupčanice

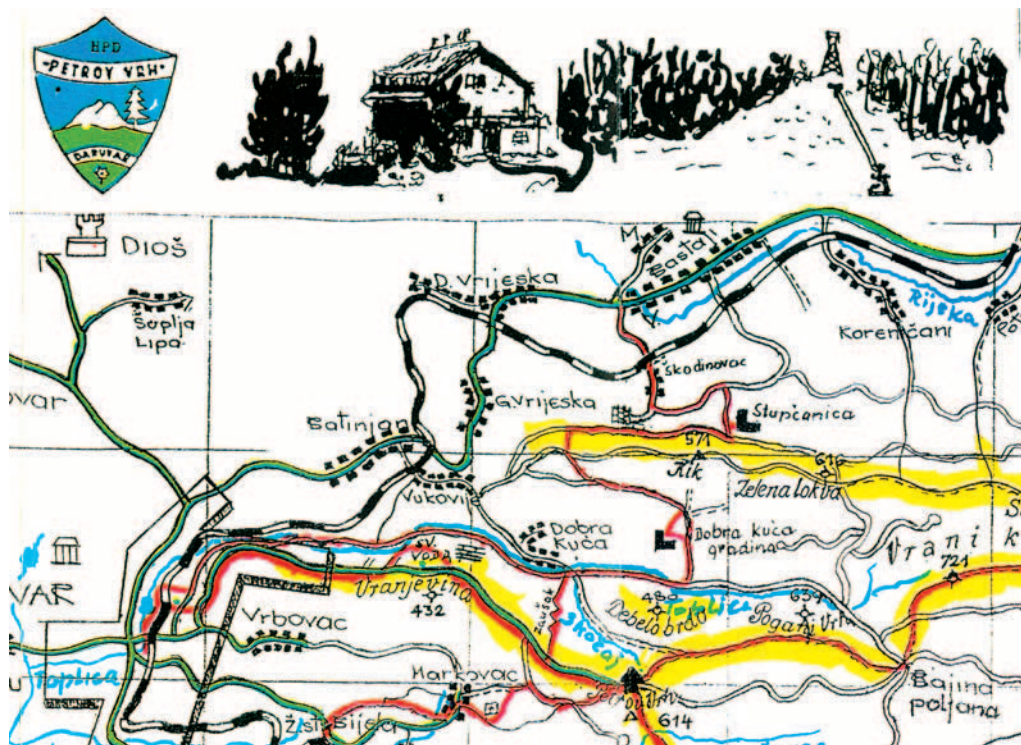
Taj je grad nastao u 14. stoljeću, a spominje se prvi put 1335. godine kao kraljevsko dobro hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika. Turci su ga zauzeli 1542., a napustili 1697. godine. Zanimljivo je da se u starim spisima može naći da su stanovnici utvrde Dobre kuće bili u vrlo lošim odnosima s gospodarima Stupčanice. Zanimljiva je i legenda o nastanku imena Stupčanice i Dobre kuće. Po predaji, dvije sestre plemenitog roda odlučile su da si svaka podigne utvrdu. Gradnja je započela istovremeno, a kada su se nakon izvjesnog vremena sestre susrele, prva reče da je sagradila »dobru kuću«. Druga sestra podigla je samo jednu malu kulu koja je ličila na stupac, te su je prozvali Stupčanicom.

Dobra kuća je danas, kao i Stupčanica, priлично zarasla u šikarje i šumu, pa za uspon do samih ruševina treba nešto spretnosti. Isto tako, treba i malo vještine za skok preko potočića koji teče uza šumsku cestu, pet minuta ispod Dobre kuće. No dalje je lako: cestom se za 5 minuta stiže na širu šumsku cestu u dolini Toplice, a njime desno za 10 minuta do livade s uređenim

klupama i šumarskom nadstrešnicom. To je mjesto izvrsno za odmor, zbog čega je ujedno i čest cilj Daruvarčana. Rječica Toplica glasno i veselo žubori, iako ovdje to još nije velika rijeka. Odatle počinje nešto oštriji uspon do ceste, kojom se za 20 minuta stiže do planinarskog doma na Petrovom vrhu.

Na prvom dijelu puta markacije su nedavno obnovljene, a na dijelu puta od Stupčanice prema Petrovom vrhu markacije su stare i manjkave, no je u proljeće je planirana njihova obnova. Veće skupine, međutim, mogu se lako dogovoriti s daruvarskim planinarima da ih povedu ovim ili nekim drugim putem.

Petrov vrh može biti ishodište i za uspone na Pogani vrh (649 m), Vrani kamen (817 m) i Crni vrh. Trasa Slavenskog planinarskog puta do doma stiže iz Zvečeva (8 h). Najbliži i najjednostavniji prilaz je put iz Daruvara preko Daruvarskih Vinograda, a može se ići cestom ili Ivinom stazom. Markacija polazi s parkirališta hotela »Termal«. S puta kroz kuće Daruvarskih Vinograda (nije teško pogoditi čega ovdje ima u izo-

Skica planinarskih putova iz vodiča »Zapadni Papuk« (Daruvar, 1997.), crtao: prof. Miroslav Gjurin

Petrov vrh iz Daruvarskih Vinograda

foto: Alan Čaplar

bilju!), pružaju se lijepi vidici, kako na ravnicu, tako i na gorsku kosu Petrovog vrha. Nakon zadnjih kuća ulazi se u šumu i s puta više nema vidika.

Posjet Petrovom vrhu vrijedi povezati i s razgledavanjem Daruvara. Taj je grad poznat po kupališnom lječilištu s termalnom vodom i mineralnim ljekovitim blatom, koje se koristi još od rimskih vremena. Grad ima pivovaru, ljevaonicu, vinariju i hotele »Termal« i »Aqua Balsae«, a i središte je češke manjine u Hrvatskoj.

U antičko doba grad zvao se Aqua Balsiae, u srednjem vijeku Toplica, Podborje i Četvrtkovac, a današnje mu je ime po ždralu (mađarski dar) u grbu grofa Jankovića koji je u Daruvaru sagradio dvorac i uredio park.

Razloga za izlet na Petrov vrh, dakle, ima dovoljno. Ako je odgovor na pitanje iz naslova ovog teksta potvrđan, poželjet ćete možda ponoviti lijep izlet, a ako još niste bili na Petrovom vrhu, što reći nego: požurite da ga upoznate!

JUHA OD PUHA

Planinarska anegdota s Velebita

Tko se od nas planinara nije susreo s puhovima, glodavcima nalik na vjeverice, neki kažu da su sličniji miševima. Srećemo ih po šumama, planinarskim domovima i skloništima. Uz šumske plodove, kukce, ptičja jaja, hrane se hranom ostavljenom oko i u planinarskim kućama i sadržajima naših naprtnjača, ako ih uvečer ostavimo otvorene.

Moj prvi susret s puhovima zbio se u jedno predvečerje prije dvadeset i više godina, pred domom na Štirovcu, dok sam sjedio udobno zavaljen u prirodne naslonjače što ih je stvorilo korijenje stoljetnih bukovih stabala, i promatrao

zadivljujuću igru ovih ljupkih životinjica, za koje tada još, moji prijatelji i ja, nismo znali da nam prava iznenađenja spremaju tek za noćne sate. Poslije sam doznao da sve što smo preživjeli te noći i što nam je sličilo na noćnu moru, ne služi ništa više od komentara »već viđeno«. No, ovdje želim progovoriti o puhovima na drugačiji način. Naslovio bih to: »Kad sreća okrene leđa, od puha se može posrkati i juha«.

Obilazeći Velebit s Franjom i Arturom, mojim stalnim suputnicima prilikom svakog posjeta najdražoj nam planini, jednog smo se predvečerja zaustavili na Velikom Alanu. U to vrijeme tamo

ĐURO PRILJEVA, Petrinja

još nisu bila organizirana ljetna dežurstva »Stare & Co.«, i sklonište je bilo prazno i zapušteno.

Prišli smo uobičajenom ritualu za takve prilike. Franja je pošao provjeriti uvjete za noćenje, ja kuhinju, a Artur vodu. Nakon nekoliko minuta okupili smo se pred ulazom. Franja je izvijestio da je spavanje u sobama moguće u našim vrećama, ja da kuhinja ima solidne uvjete da u našim posudama i na našem kuhlalu priprelim večeru, a Artur se pojavio s kantom vode izvijestivši da je pregledao šternu. Površina vode je čista, bez lišća ili drugog otpada. Zagrabilo je vode čašom, provjerio vidom njenu bistrinu, njuhom mirise i probao okus. Kao jedini kvalificiran među nama (po profesiji je kuhar) donio je zaključak da vodu možemo piti bez prokuhavanja i tableta za dezinfekciju.

Pripremili smo večeru, skuhalo čaj i opustili se uživajući u večernjem ugođaju planine. Kako smo već nekoliko dana putovali boreći se s oskudicom vode u naprtnjačama, prisutnost dovoljne količine vode izazvala je i dodatnu žeđ. Kad smo popili sav čaj, prešlo se na čistu vodu. Jedna kanta nije bila dovoljna i trebalo je donijeti još jednu.

Sutradan ujutro pala je odluka da se na Alanu zadržimo još jedan dan. Nikamo nam se ne žuri, nakon nekoliko dana cjelodnevnog hoda možemo si priuštiti dan odmora. Imamo krov nad glavom, suho je i ima vode u izobilju!

Vrijeme smo tako provodili u sređivanju opreme, kontroli zaliha i ljenčarenju. Tu idilu prekinulo je tridesetak posjetitelja koji su došli iz smjera Zavižana. Ovdje su predahnuli u očekivanju autobusa koji će po njih doći od Jablanca. Čekajući, užinali su, popili nekoliko kanti vode, koju smo im hvalili, i za sobom ostavili gomilu smeća i ostataka hrane. Nakon što nam se u ušima stišala buka razularene gomile, slegla prašina ispod kotača autobusa i razišao smrad iz auspuha, prionuli smo prikupljanju i spaljivanju ostataka civilizacije.

Večer smo dočekali u ponovno uspostavljenoj idili planinskog mira. No sa spuštanjem mraka trebalo je misliti na večeru, na što su nas, uostalom, podsjetili i čudni zvukovi iz naše probave. Artur je pošao po vodu, a nas dvojica u kuhinju. Taman dok smo vadili konzerve, koje je trebalo »uljuditi« za večeru, začuo se krik koji nam je zaledio žile. Pogledali smo se i bez riječi

potrčali prema vratima. Prošli smo kroz njih, čini mi se zajedno, i u tri četiri skoka bili kod šterne. Artur je stajao s kantom u ruci i gledao nas. Bio je cijel i na njemu je sve bilo cijelo. Sabravši se upitah ga kog vruga beći. Samo je ispružio ruku s kantom. Unutra je nešto plivalo. Pogledavši bolje prepoznao sam daje to neka koža. Pogledao sam Franju, i on je bio u čudu. Pita Artura odakle mu to, a on kaže iz šterne. Sagnuo se, veli, kao i svaki put do sada, zagrabilo vodu iz šterne, ustao i tek tada primijetio. S nekom granom, tu s poda, Franja čeprka po onoj koži, vrti je i preokreće. Ovo je bio puh, dijagnosticira. Mora da je davno upao u vodu. Vidite ovdje, to su mu šape, ovo iz njih vire kosti a ovo, pokazuje bezobličnu masu, ovo je glava. Da, odavno je on u vodi kad se tako raspao. Mora da je ušao kroz žlijeb kojim kišnica s krova teče u šternu, lamentira Pranja, a mene već hvataju grčevi u trbuhu. Artur istresa kantu i vraćamo se u kuhinju.

Sjedamo za stol i šutimo. Pokušavajući, napraviti atmosferu pitam: »Što smo ve čineći?«. Nakon nekog vremena javlja se Pranja: Mislim, koliko se mogu sjetiti, popio sam oko dvije i pol do tri litre. Misliš juhe? - šalim se. U toliko vode bilo je i poprilično puha - nastavlja ne obazirući se na moje komentare - mogu li se od toga otrovati? Ni ja nisam manje popio - javlja se Artur. Čini mi se da sam ja najmanje popio - utvrđujem - sinoć sam popio mnogo čaja, a danas nisam bio jako žedan. Ali što to znači? Litra, dvije, tri, koliko u njima može biti bakterija i što ja znam čega? Koliko treba da se pojave prvi simptomi nečega?

Znate što, ja ću popiti tablete za dezinfekciju - objavljuje Franja. Čovječe, te tablete služe za

Planinarska kuća »Alan«, crtež: Ivanka Piplica

dezinfekciju vode, a na čovjeka i ide jedna na litru vode - kažem. Ja ću popiti tri jer sam oko tri litre vode popio, a misliš li ti da tableta može razlikovati je li u mojoj čuturici ili u mom želucu? - odlučan je Franja. Kako to misliš izvesti, jednostavno progutati tablete? - pita Artur. Ma ne, razmutit ću ih u dva deci vode i popiti - odgovara Franja. One vode? - pita u čudu Artur. Ma daj Arture, dva deci ovamo ili tamo, na ovo što sam popio - uzvraća Franja. Ja to ne mogu - konstatira Artur. Ja isto - pridružujem se - pa jedna tableta u litri vode nakon pola sata ili sat stajanja smrdi da mi se voda ne pije, kako onda može izgledati tri u šaci vode - dodajem. Dečki, svako odlučuje za sebe. Kome ne bude zlo, ako takvih bude, brine se za ostale - zaključuje raspravu Franja.

Pripreme su odmah započele. U dva deci vode Franja je svečano stavio tri tablete za dezinfekciju i počeo polako viljuškom miješati. Da bi djelovale, u čuturici ih treba držati između pola i sat vremena, a koliko u čaši? U svečanoj tišini, dok se kuhinjom Alana širio neugodan miris dezinfekcijskog sredstva, ja sam lonac napunio vodom i stavio da se prokuha znajući da ćemo i sutra morati piti tu juhu od puha, pa da barem bude kuhana. Nakon nekog vremena, nitko nije kontrolirao na sat, Franja je procijenio da je sredstvo rastopljeno i da se »može« popiti. Uzeo je čašu i bez kompliciranja istresao je »na eks« u grlo. Tek kad je čašu odmakao sa usana i kad su valjda zadnje kapi tekućine kliznule kroz grlo, stresao se cijelim tijelom i poprimio tako gadljiv izraz lica da su i nama dvojici prošli srsi kroz tijelo.

Kakvo je? - upitah. Fuj! - bio je jedini odgovor. Nakon nekoliko minuta pitam ga kako se osjeća. Bljak - odgovara. Hvata me sve više strah za posljedice koje mogu proizaći iz ovog njegovog poteza, a ne znam i je li pametno što Artur i ja nismo ništa poduzeli. Nakon nekog vremena, kad sam već bio siguran daje bljeđi nego prije, ponovno pitam kako je. Kruli mi u želucu - odgovara.

Dok gledam kako mu čelo lagano orošava znoj, razmišljam: ako krene po zlu trebat će ići po pomoć. Najbliže je u Jablanac, a to je nekoliko sati hoda. Nisam siguran, no mislim da tamo nema liječnika. Ako dođe do najgoreg, jedan mora ostati s Franjom, a jedan ići po pomoć.

Kako to provesti kad ne znam ni kakva reakcija čeka nas dvojicu, budući da nismo ništa poduzeli. Noću ne možeš pratiti markacije i jedina je mogućnost ići cestom. To je dalje, no svakako sigurnije, a i cestom se možeš brže kretati pa se nadoknadi vrijeme izgubljeno zbog dužeg puta. Zaključujem, sam sa sobom, tko god išao mora ići cestom.

Kako je tebi? - pitam Artura. Dobro - odgovara. A tebi? - gledam Franju. Sada mi kruli i u crijevima - odgovara. Ti si zreo da zauzmeš poziciju »za u mrak«, papir ti je pod poklopcem moje naprtnjače - govorim mu smiješeći se. Nije to to, ovo je nekako drugačije. Nije važno kako je, samo neka se završi na tome i možemo pjevati.

A što ćemo nas dvojica? - pitam Artura. Znaš, starci me stalno tupe time kako je luk češnjak zdrav za sve, pa sam mislio da to isprobam - odgovara. Sam luk, past će ti tlak pa ću i s tobom imati problema! Ma ne sam, sa špek, nekako sam ogladnio - odgovara. Poslije svega Arture? - smiješim se. Gladan sam, a glad ne pita. Čuj, i ja sam, pa ćemo se zajedno liječiti, ti spremi lijek, a ja ću špek, konzerve su ionako d... Začas je pred nama bila sva naša zaliha bijelog luka, tabla špeka i zadnji ostatci kruha. Hoćeš li s nama? - pitam Franju. Ma ne - muka mi je i gledati vas - odgovara. Onda idi i lezi, a mi ćemo te običi dok ovo sredimo - savjetujem mu.

I dok Franja ustaje i odlazi na kat u sobu, gledam Artura kako slasno jede i odlučim ga malo zadirkivati. Odlično si ovo ukomponirao, vidi se da si stručnjak (Artur je kuhar), prvo juha od puha, onda dimljena svinja i sad nam još fale šape od medvjeda. Duda, nemoj crtati vraga po zidu, ako nam noćas zagrebe medo na vrata imat ćeš medvjede šape po leđima - žacne se Artur.

Noć sam proveo nemirno. Svaki čas sam se budio. Osluškiavao sam sebe i njih dvojicu. Nekoliko puta sam u stajao i išao do Franje. Pri svjetlu baterije nisam mogao znati je li blijed ili mi se pričinja. Disao je ujednačeno, no iz utrobe mu se čulo kruljenje. Začudo, to mu nije smetalo za san.

Svitanje sam dočekao u polusnu. U šest više nisam mogao otrpjeti, probudio sam ga, iako znam da mu do devet bioritam ne radi i da nije baš uračunljiv, no morao sam znati kako mu je. Osjećao se dobro, kao i nas dvojica, pa smo se odlučili nastaviti put Zavižana, juhi od puha unatoč.

VODIČ PO PLANINAMA UZ JADRAN NA STRANIM JEZICIMA

Zanimljivo da smo pored sve pismenosti naših planinara i neosporne ljepote naših planina trebali dočekati treći milenij da hrvatske planine konačno budu predstavljene na njemačkom i engleskom jeziku. Dva puta su nam češki planinari signalizirali da su stranci zainteresirani za vodič po našim planinama objavivši 1987. u Pragu vodič »Jugoslávské hory«, a 2000. godine u Ostravi »Hory Slovenska a Chorvatska«.

Na pothvat izdavanja vodiča po hrvatskim planinama na stranim jezicima 2002. godine konačno se odlučila »Školska knjiga« iz Zagreba, uvidjevši valjda da milijunima stranaca što svakog ljeta posjećuju naše more i čeznutljivo gledaju planine u zaleđu, treba dati u ruke odgovarajuće štivo. Vodič po planinama uz Jadran tiskan je odmah u dva izdanja - »Küstengebirge Kroatiens« i »The Mountains along the Croatian Coast«, a autor im je dr. Željko Poljak. Svaki ima 120 stranica formata 24x14 cm, 20 zemljovida mjerila 1:100 000 i stotinjak slika u boji, a sličan je kao blizanac vodiču »50 najljepših planinarskih izleta po Hrvatskoj« istog autora. Čak su i zemljovid i mnoge fotografije iste, a jednaka im je i cijena - svim vodičima iz ove serije po 99 kuna. Vodiči obuhvaćaju niz od Žbevnice i Učke na sjeveru do Sniježnice na jugu, a također Gorski kotar do Risnjaka i Bijelih stijena (ne i Klek), jer se računa da većina stranih gostiju stiže automobilima. Zato i jest podnaslov »On Foot and by Car« odnosno »Zu Fuss und mit dem Auto«. Bude li potražnja za novim vodičima slična kao što je za »50 izleta« (tiskana su već dva izdanja), izdavač razmišlja i o talijanskom i češkom prijevodu.

Alan Čaplar

PLANINARSTVO U BIH 1892-2002

Koncem prošle godine Planinarski savez BiH objavio je knjigu svoga dugogodišnjeg predsjednika i tajnika Šefka Hadžialića (rođen je 1928. u Konjicu) pod naslovom »Planinarstvo i planinarski objekti u Bosni i Hercegovini 1892-2002«. Tiskana je u povodu 110. obljetnice organiziranog planinarstva u toj državi, a na 165 stranica iscrpno prikazuje razvitak planinarstva, s osobitim osvrtom na planinarske kuće. Gradivo je periodizirano na ove dijelove: početak, austrougarsko razdoblje, između dva svjetska rata, nakon 2. svjetskog rata i nakon rata 1992-6. Pisana je iscrpno i objektivno, a treba istaknuti da je korektno prikazano djelovanje hrvatskih planinarskih organizacija. Na kraju je i adresar društava koja nisu članovi PS BiH nego PS Herceg-Bosne sa sjedištem u Mostaru. Knjiga je zapravo neobična jer sadrži i povijest, i knjigu inventara, i vodič, a posebnu joj draž daje više od stotinu crteža koji prikazuju sve planinarske kuće u zadnjih 110 godina. Nezaobilazno djelo za svakoga koga zanima planinarstvo u BiH. Adresa PS BiH je Ferhadija 9, 71000 Sarajevo, BiH.

prof. dr. Željko Poljak

SLOVENSKI »PLANINSKI VESTNIK« O HRVATSKIM PLANINAMA

»Planinski vestnik«, glasilo Planinske zveze Slovenije, u broju 11 od prošle godine donio je nekoliko priloga o hrvatskim planinama u okviru svoje aktualne teme »Ko se lastovke selijo na jug«. Iz pera Alenke Veber ponuđena je slovenskom čitateljstvu tema o planinarskim mogućnostima na otocima Pagu i Hvaru, a Aleksandar Aničin napisao je lijep prikaz Biokova. Među vijestima može se također pronaći i informacija o suradnji PD Maribor i PD »Ericson-Nikola Tesla« iz Zagreba, a naslovnicu krase lijepa slika s uspona na Sv. Nikolu na otoku Hvaru.

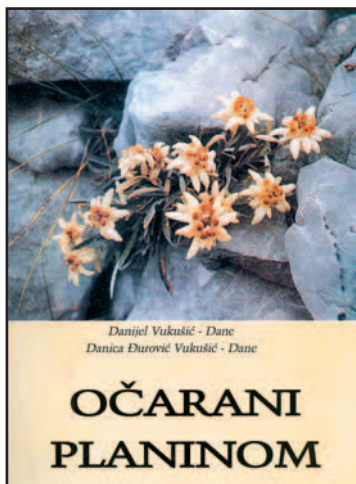

»Planinski vestnik« promijenio je prošle godine svoj izgled i koncept, čime je postao kvalitetniji i življi nego prije. Djelo je to novog uredništva na čelu s urednikom Vladimirom Habjanom. Zainteresirani za pretplatu ili narudžbu pojedinačnih brojeva mogu se javiti na adresu: Planinska zveza Slovenije, Dvoržakova 9, SI-1001 Ljubljana.

Alan Čaplar

KNJIGA O VELEBITU IZAŠLA U CRNOJ GORI

Koncem 2000. godine objavio je Kulturni centar Bar u Crnoj Gori knjigu od 190 stranica pod naslovom »Očarani planinom«, ilustriranu s više od stotinu fotografija s Velebita. Ono što će biti za naše čitatelje najzanimljivije jest da je riječ o zbirci putopisa s Velebita pokojnog Danijela Vukušića (1905-1995) i nje-

gove kćerke Danice Đurović koja živi u Crnoj Gori, a koja je i uredila tu knjigu. Članci su bili objavljeni u našem časopisu od 1978. do 1995. godine i svi su inspirirani Velebitom, najčešće nostalgijom za starim vremenima i tugom zbog raseljavanja Podgoraca i opustjelog Velebita. Prve dvije trećine su Danini, a zadnja trećina Daničini članci.

Knjiga se nažalost ne može kupiti u našim knjižarama, ali koautorica ponudila je da se knjiga bez naknade tiska i u Hrvatskoj, pa ćemo je možda ipak uskoro imati prilike čitati.

dr. Željko Poljak

LIČKI PLANINAR 3, 2002.

Gospićki »Lički planinar« ovim brojem naznačio je da se Urednički odbor odlučio posebnu pažnju posvetiti redovitosti izlaženja i grafičkoj kvaliteti. Budući da je izašao u jesen ovaj broj upravo pršti ljepotom jesenskih boja, počam od same naslovnice. Većinu priloga, kao i u ranijim brojevima, potpisuju urednica Ana Lemić i Vlado Prpić, a s po jednim prilogom zastupljeni su još Vladimir Jelaska, Željko Poljak, Srećko Božičević, Vedrana Čanić, Ivana Svetlić, Dragica Jović i Dražen Perica. Profesionalnim i vrlo dopadljivim grafičkim izgledom, smanjenjem na praktičniji A5-format i redovitijim izlaženjem, časopis je dobio na privlačnosti i pristupačnosti, što je očito i bio cilj izdavača HPD »Visočica«. Nadajmo se da naponi uredničkog odbora i izdavača uloženi u kvalitetu i redovitost izlaženja neće biti kratkog daha, već, naprotiv, trajan i vrijedan doprinos našoj planinarskoj književnosti.

Alan Čaplar

DRAGICA LIČINA, rođena BURIĆ (1906.-2002.)

U studenom prošle godine, u dubokoj starosti od punih 96 godina zauvijek nas je napustila gospođa Dragica Ličina, ili kako su je planinari »Željezničara« od milja zvali, teta Dragica. Planinariti je počela relativno kasno, u 50-oj godini života, ali je to dobrano nadoknadila. Još prije samo nekoliko ljeta bila je najstarija aktivna planinarka u Hrvatskoj. U doba kad su se mnogi njezini vršnjaci jedva micali, kad su ih starost i bolest prikovali za krevet, teta Dragica je, onako sitna, malena u teškim cipelama i s neizostavnom maramom hrabro kročila vrletima naših planina uživajući u krajolik, čistom zraku, cvijeću i društvu svojih prijatelja. Upravo je u planinarstvu pronašla svoj svijet i smisao života.

Ljubav za prirodu i planine bila je vjerojatno uvjetovana njenim djetinjstvom u rodnom Skradniku, gdje je okružena Klekom, Kapelom i Humom provela svoju ranu mladost. Oca nikad nije upoznala, jer je on umro

na radu u Njemačkoj. Odrasla je uz majku i dvoje braće u neimaštini i neprestanoj borbi za egzistenciju. Ta borba ju je očvrstnula, ali i načinila sežibilnom za ljepotu koju pruža pogled s planine, mali cvijet, ili prekrasan proplanak okružen izazovnim kukovima. Čitav je život upijala ljepotu oko sebe i onda ju pretočila u nebrojene pjesme, od kojih su neke tiskane u »Hrvatskom planinaru« i u godišnjaku HPD »Željezničar«. U njezinom životu, a tako isto i u poeziji nije bilo ničega umjetnog, patvorenog i lažnog. Teta Dragica bila je čovjek golemo srca i velike široke duše.

Za njen 90. rođendan planinari »Željezničara« iznenadili su je nenajavljenom proslavom. Bila je dirnuta, oduševljena i na kraju im se toplo zahvalila riječima: »Kad ostarim, biti će mi to divna uspomena«.

S Dragicom Ličinom hrvatski planinari izgubili su jednog od najvjernijih članova, a mi, koji smo imali sreću i čast poznavati ju, osobu vrijednu divljenja i poštovanja.

dr. Krešo Frankić

KNINSKI PLANINARI OBNOVILI AKTIVNOST

Dana 7. studenog 2002. planinari iz Knina održali su obnoviteljsku skupštinu svog planinarskog društva HPD »Dinara«. Održana je u prostorijama obrtnika grada Knina, a nazočio joj je i kninski dogradonačelnik Milivoj Marić.

Skupština je tekla uobičajenim dnevnim redom. Nakon rasprave usvojen je nov Statut društva koji je u skladu sa Statutom HPS-a i važećim Zakonom o udru-gama, a nakon toga slijedio je izbor tijela upravljanja.

Pl. kuća »Brezovac« na Dinari foto: Andrija Kaliger

Za predsjednika je izabran Perica Šimić, a za tajnika Andrija Kaliger. Prihvaćen je i program aktivnosti društva za tekuću i 2003. godinu, u kojem je naročito istaknuta potreba za obnovom i uređenjem planinarske kuće »Brezovac« na Dinari. Za to se očekuje i pomoć HPS-a u skladu s mogućnostima, te svestrano zalaganje za povećanje brojnosti članstva, kao i za rješavanje administrativnih pitanja. U ime HPS-a, nazočne na Skupštini pozdravio je Goran Gabrić i odgovarao na brojna postavljena pitanja.

Goran Gabrić

OPĆA SKUPŠTINA UIAA

Od 2. do 5. listopada u Flagstaffu (Arizona, SAD) održana je 62. opća skupština UIAA na kojoj je kao hrvatski predstavnik sudjelovao Darko Berljak, tajnik HPS-a. Danas UIAA (Svjetska federacija planinarskih saveza) okuplja 61 nacionalni savez i 26 ostalih planinarskih udruženja (pojedine države imaju više članica u UIAA, no u većini glasovanja jedino se uvažava glas nacionalnog saveza). Tih dana, osim sastanka Izvršnog i Glavnog odbora UIAA, održani su sastanci nekih komisija i simpozij o Međunarodnoj godini planina na kojem su o svojim iskustvima govorili upravitelji američkih planinskih nacionalnih parkova.

Opća skupština održana 5. listopada imala je 12 točaka dnevnog reda. Osim uobičajnih tema takvih skupova, u članstvo je primljeno novih pet saveza. Jedan od njih je i Planinarski savez Jugoslavije. Zanimljivo je da UIAA za razliku od nekih drugih svjetskih sportskih, ali i političkih organizacija, nije priznala »kontinuitet« Jugoslavije, već je učlanjenjem Hrvatske i Slovenije 1991. godine, te kasnije BiH i Makedonije, brisala PSJ, te je on morao dati novu molbu za članstvo.

Od ostalih točaka, treba spomenuti kako nije prošao prijedlog o povećanju članarine u UIAA (od 2003. do 2005. svake godine za 10%), jer malo koji savez vidi neku izravnu korist od UIAA. Npr., već duže vrijeme ne vrijedi reciprocitet za popust na noćenju u planinarskim domovima, ako nisu potpisani bilateralni ugovori između članica i ako se ne koriste posebne UIAA markice (HPS ima ugovor samo s Planinskom zvezom Slovenije). Tek kada prijedlog za povišenje članarine nije prošao, većina predstavnika u skupštini je prvi put saznala kako UIAA ima i rezervni fond od preko 700.000 švicarskih franaka (skupljen od članarina iz prijašnjih godina) iz kojeg će nadoknaditi nedostajajuća sredstva za godišnje proračune. Inače, godišnja članarina HPS-a u UIAA iznosi CHF 4.000 koje, kao i troškove sudjelovanja hrvatskog predstavnika u skupštini UIAA, još od 1992. plaća Hrvatski olimpijski odbor.

Na skupštini su podnesena godišnja izvješća (neka i u video obliku) UIAA komisija: planinarstvo, mladež, zaštita planina, ekspedicije, sigurnost, medicina, natjecanje u sportskom penjanju i planinskom skijanju. Kao nova komisija, ali i samostalan sport - kao što su sportsko penjanje i planinsko skijanje - u ustroj UIAA uključeno je i penjanje u ledu. Sljedeća skupština UIAA održat će se početkom listopada 2003. u Berchtesgaden u Njemačkoj.

182. SAVJETOVANJE ZPP-a

U nedjelju 8. prosinca 2002. održano je savjetovanje Međudruštvenog savjeta ZPP-a u Zlatar Bistrici. Domaćin je bilo HPD »Javor«, a na savjetovanju su sudjelovali predstavnici 22 planinarska društva, planinarskih saveza Krapinsko-zagorske i Međimurske županije i HPS-a. Usvojen je zapisnik s prošlog savjetovanja i utvrđeno da su sve zajedničke akcije između dva savjetovanja izvršene. U pohodu na Učku 14. rujna bila su 144 planinara iz društava koje okuplja ZPP, dan

svojih društava proslavili su »Železna gora« iz Čakovca, »Zanatlija« i »Zagreb-Matica« iz Zagreba i »Javor« iz Zlatar Bistrice, a »Sljeme« i »Blagus« su uspješno organizirali pohod po istočnim obroncima Medvednice. U Međudruštveni savjet ZPP-a primljena su planinarska društva »Castrum lovia« iz Ludbrega i »Brezovica« iz Petrovskog, a članstvo PD »Strahinjčica« iz Krapine stavljeno je u mirovanje do njihove konačne odluke. Donesen je i plan zajedničkih akcija u 2003. godini kao i novčani plan za tu godinu. Tijekom 2003. savjetovanja će biti 9. ožujka na Puntijarki, 1. lipnja na Kuna gori, 7. rujna na Ivanščici i 7. prosinca na Pokojcu, dok će Slet planinara ZPP-a prirediti HPD »Ravna gora« iz Varaždina na Ravnoj gori 19. listopada, kada će biti obilježena i 70. obljetnica prvog organiziranog izleta na tu goru. Treći slet planinara Krapinsko-zagorske županije priredit će 25. svibnja HPD »Beleograd« kod svoje nove kuće.

Na savjetovanju je dogovoreno da se početkom 2003. tiska novi dnevnik ZPP-a u nakladi od tisuću primjeraka, a sredstva za tiskanje će osigurati društva otpustom određenih količina dnevnika. Također su utvrđene i nove kontrolne točke Zagorskog planinarskog puta. To su Kalnik, Mohokos na Železnoj gori, Grebengrad, Ham-Pokojec, Grabrovica, Čevo, Ivanščica, Beleograd, Oštrcgrad, Ravna gora, Trakošćan, Strahinjčica, Brezovica, Kuna

Darko Berljak

gora, Veliki Tabor, Kumrovec, Cesargrad, Vidikovac (Stubičke Toplice), Gupčeva lipa, Grohot, Lipa, Vugrovec, Hunjka i Puntijarka. Za dobivanje značke ZPP-a ubuduće planinari trebaju obići sve 24 KT.

Cvjetko Šošarić

PLANINARSKA ŠKOLA U TROGIRU

Planinarsko društvo »Vlaška« iz Trogira održalo je u vremenu od 22. ožujka do 10. listopada 2002. Opću planinarsku školu. U školu su se prijavila 22 polaznika. Teorijski dio održavao se u Trogiru u srednjoškolskom centru uz prikazivanje dijapozitiva i video-projeksija, a praktični dio s vježbama i izletima održan je na brdu Vlaška iznad Trogira, Ljubitovici, Mosoru, Omiškoj Dinari, Biokovu, Paklenici, Dinari i na Učkoj. U radu škole sudjelovali su kao predavači i instruktori Mladen Japirko i Mirjana Beram iz PK »Split«, Neven Svetec, Goran Gabrić i Mladen Mužinić iz HPD »Mosor«, te Igor Kozarić i dr. Mirjana Grga iz PD »Vlaška«. Voditelj škole bio je Goran Gabrić.

Nakon provjere znanja na kraju škole, 12 polaznika članova PD »Vlaška« iz Trogira je primilo diplome o završenoj planinarskoj školi. To su: Sanja Bašić, Stjepan Brešan, Radojka Butorac, Jelenka Gruić, Željka Katanić, Ante Munjiza, Ksenija Ninić, Ivana Strize, Mario Svilan, Petar Svilan, Ana Vrankulj i Josip Vukman.

Goran Gabrić

OTVOREN PLANINARSKI PUT »GARDUN« NA ISTOČNOM DILJU

U nedjelju 24. studenoga svečano je otvoren Planinarski put »Gardun«. Radi se o laganoj obilaznici od 4 KT koja se može obići za 3-4 sata, s početkom i završetkom u svetištu Grabovac u blizini sela Klokoče-

Okupljanje planinara na početku novog puta prije obilaska

Otvorenje planinarskog puta »Gardun«

vika na istočnom dijelu Dilja. Za tu prigodu tiskan je i dnevnik puta na 12 stranica, u kojem je uz prostor za pečate, kratak opis trase, skica puta i nekoliko slika.

Na otvorenju se okupilo više od 250 planinara iz gotovo svih slavonskih društava, a pridružilo se i 50-ak članova HPD »Željezničar« iz Zagreba. Nakon obilaska puta po lijepom kasnojesenskom vremenu, svi su se sudionici uputili u Garčin, gdje je bila organizirana planinarska zabava uz glazbu tamburaškog sastava »Contra«, izložbu slika iz rada HPD »Tikvica« i ukusan čobanac.

Zainteresirani za obilazak puta, dnevnik Planinarskog puta »Gardun« mogu naručiti od HPD »Tikvica«, Aleja Matice Hrvatske 47, 32270 Županja ili na telefon 032/833-351 (Berislav Tkalac).

Alan Čaplar

ESPERANTISTI PONOVO NA PLANINAMA

Čitatelji »Hrvatskog planinara« već su imali prilike upoznati planinarsku aktivnost hrvatskih esperantista. U prošloj godini održan je i 13. »MontKabana Renkontigxo« (MKR) ili, u prijevodu, »Susret u planinarskom domu«. Susret je održan u Logarskoj dolini u Sloveniji, a u organizaciji Hrvatske esperantske mladeži. Tom prilikom okupilo se čak 43 sudionika iz 9 zemalja. Tek za ilustraciju, evo nekoliko naj-podataka: najmlađa Magdalena iz Austrije tek je navršila godinu dana, najdalje je do odredišta putovao Sjoerd iz Švedske, Nizozemac Ivo je stigao na naj-neobičniji način - biciklom (i nastavio svoj put preko Mađarske za Rumunjsku!), a ovaj put na susretu je bilo čak osmoro djece. Po svemu sudeći, ovaj susret postaje sve za-

nimljiviji esperantskim obiteljima i pruža ugodnu kombinaciju boravka u prirodi i druženja s ostalom djecom koja govore esperanto.

Do sada je MKR uglavnom bio susret esperantista-planinara iz srednje Europe (uz časne i uvijek dobrodošle iznimke iz ostatka Europe), pa se susret dosad bio održavao samo u Austriji, Sloveniji i Hrvatskoj. No, na ovom su susretu zanimanje pokazali i esperantisti iz BiH i Bugarske, pa čak i predložili susret u svojim zemljama i planinama. Sve nas raduje zanimanje za ovakva događanja i voljeli bismo kada bi ih bilo što više, jer oni pomažu i promociji planinarstva među esperantistima i esperanta među planinarima. U obje sredine okupljaju se ljubitelji prirode, radoznali ljudi otvorena duha i bilo bi šteta ne povezati ih zajedno. Više podataka o susretu i mnoštvo slika možete potražiti na web-adresi: www.angelfire.com/va2/vanja.

Vanja Radovanović

Polaznici planinarske škole HPD »Prpa«

OPĆA PLANINARSKA ŠKOLA U KARLOBAGU

U Karlobagu je održana opća planinarska škola HPD »Prpa«. Većina polaznika bili su učenici iz Osnovne škole »Karlobag«, a zanimanje za školu pokazali su i neki stariji članovi. Predavanja su počela 26. rujna, a održavana su jednom tjedno u OŠ »Karlobag«. Praktični dio nastave održan je za subotnjih izleta po srednjem Velebitu, i na obilasku povjesnih znamenitosti ovog područja. Obrađene su teme iz programa HPS-a, a čitav je program bio prilagođen uzrastu mladih planinara, posebice kroz razvijanje ljubavi prema prirodi i njenom značaju danas.

HPD »Prpa« je prvo planinarsko društvo na području Karlobaga. i već u drugoj godini rada ima stotinu i četrdeset članova. Broj članova se održavanjem planinarske škole povećavao, što je pokazalo njezinu opravdanost i korisnost.

Vlado Prpić

»VIZURE HRVATSKIH PLANINA«

Dana 19. studenoga 2002. u salonu Glavnog kolodvora u Zagrebu otvorena je izložba slika članova udruge slikara željezničara »Plavo svjetlo« pod naslovom »Vizure hrvatskih planina«. Ova je izložba organizirana u povodu Međunarodne godine planina, uz potporu Hrvatskih željeznica i Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja, a otvorio ju je ministar Božo Kovačević. Predstavljeno je dvadesetak slika slikara Špire Dmitrovića, Vide Grbca, Nikole Novosela, Ivanke Piplice i Marije Štefanac. Planinarsko oko posebno su mogli privući lijepi motivi Kleka, goranskih sela, Rožanskih kukova, Oštrca i Plitvičkih jezera.

Ana Ivković

UREDNIŠTVO PODSJEĆA:

Sve pretplatnike našeg časopisa podjećamo na plaćanje pretplate za 2003. godinu. Ako još niste uplatili pretplatu, molimo da to učinite što prije. Ispunjenu uplatnicu smo vam poslali s dvobrojem 11-12 za prošlu godinu. Za sva pitanja i eventualne nejasnoće, molimo da se javite u Ured PS, tel. 01/48-24-142 ili 01/48-23-624.

Lapis Plus d.o.o.
ZASTUPNIK Pro-lux
ZA RH BiH i SLO

Compact dalekozori

Monokulari

ZOOM dalekozori

Panoramski dalekozori

Kompasi

Alu. bat. lampe

BESPLATNI PROSPEKTI 01/4677015
www.lapis-plus.hr

Otresanje inja na Zavižanu

PANTONE®
COLORS

CHROMOS dd **CHROMOS**
Tvořnica grafičkih boja Samobor - Hrvatska Printing Ink Factory Samobor - Croatia

harnods free lighting®

DnetPrint Picture
(I. ranez@white.ans)

DISTRIBUTER ZA HRVATSKU: »HIMALAYA SPORT« d.o.o.

Vrazova 8c, 42000 Varaždin, Tel./fax: 042/313-701

e-mail: himalaya-sport@email.hinet.hr